

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta

**LEGISLATIVA KRKONOŠSKÉHO NP A DALŠÍCH
EVROPSKÝCH NÁRODNÍCH PARKŮ VZHLEDEM
K REGULACI PODMÍNEK CESTOVNÍHO RUCHU A
REKREACE**

Zuzana Jiroušková

Bakalářská práce

České Budějovice

2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: *Legislativa Krkonošského NP a dalších evropských národních parků vzhledem k regulaci podmínek cestovního ruchu a rekreace* zpracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a použila pramenů, které cituji a uvádím v přiloženém soupisu literatury.

V Českých Budějovicích dne 18.4.2008

.....

Jiroušková Zuzana

Poděkování

Dokončení této práce by se neobešlo bez podpory lidí, kterým bych zde touto cestou ráda poděkovala. V první řadě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce RNDr. Lukáši Šimkovi za ochotu a pomoc při sepisování práce.

Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Tomáši Součkovi za odbornou pomoc po stránce anglické komunikace a bývalému tiskovému mluvčímu Krkonošského národního parku Bc. Radku Drahnému za poskytnutí veškerých informací ohledně národního parku.

Na závěr bych velice ráda poděkovala své rodině za podporu během sepisování této práce.

Anotace

Bakalářská práce je vypracována pro účely Krkonošského národního parku (dále KRNAP). V práci je zdokumentován stav sportovních aktivit a jejich legislativního ukotvení na území KRNAPU a na území dalších evropských národních parků s obdobnými geomorfologickými podmínkami.

Cílem této práce je srovnat problematiku sportovních a rekreačních aktivit a její řešení v různých evropských národních parcích.

Hlavním výsledkem jsou zpracovaná dotazníková šetření z jednotlivých evropských národních parků a vedlejším výsledkem návrhy opatření, která mají v cizině úspěch a bylo by možné je implementovat do české legislativy, upravující podmínky cestovního ruchu v národních parcích.

Klíčová slova

Turismus, legislativa, evropské národní parky, Krkonošský národní park.

Annotation

The bachelor thesis is made for the purposes of authority of The Krkonoše Mountains National Park (KRNAP).

In the thesis there is documented the state of the sport activities and their position in the legislative in the area of The Krkonoše Mountains National Park and other European national parks with similar geomorphological conditions.

The aim of this work is to compare the problems of sport and recreational activities and their solution in the Czech national park and in comparison to the foreign countries. The alternative aim of this thesis is the proposal of sustainable arrangements which are successfully used in the foreign countries and that would be possible to implement them to the Czech legislative defining the conditions of travel movement in the national parks.

Key words

Tourism, legislative, National Parks of Europe, The Krkonoše Mountains National Park.

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Literární rešerše	8
2.1	Cestovní ruch a chráněná území, problematika cestovního ruchu.....	8
2.2	Cestovní ruch a Krkonošský národní park.....	11
2.2.1	Charakteristika Krkonošského národního parku.....	11
2.2.2	Vývoj turistiky a sportu na území Krkonoš	14
2.2.3	Návštěvnost národního parku, možnosti trávení volného času a jejich problematika	18
2.2.4	Návštěvnost Krkonoš	18
2.2.5	Popis vybraných sportovních aktivit a jejich problematika na území národního parku	20
3	Metodika	27
4	Výsledky	30
4.1	Všeobecná hlediska.....	31
4.1.1	Návštěvnost národních parků.....	31
4.1.2	Zonace národních parků.....	32
4.1.3	Ekonomické hledisko.....	33
4.2	Sportovní a turistické aktivity	33
4.2.1	Zimní sportovní aktivity	33
4.2.2	Letní sportovní aktivity.....	34
4.3	Návrhy vybraných možných řešení problematiky v KRNAPu	37
5	Diskuze	40
6	Závěr	46
	Seznam literatury	47
	Přílohy.....	51
	Seznam obrázků.....	51
	Seznam příloh	51

1 Úvod

V České republice jsou národní parky stále častěji vyhledávaným cílem nejen pěších turistů, ale i dalších sportovců. Zvýšená sportovní aktivita se negativně odráží ve stavu okolního prostředí, proto je primárním cílem vylepšit legislativu tak, aby nedocházelo k jeho ničení, k porušování jeho ekologických vztahů a vazeb a zároveň zajistit, aby návštěvnost parku nezačala klesat.

Hlavním cílem bakalářské práce je zpracovat dotazníková šetření z evropských národních parků a vedlejším cílem jsou návrhy opatření, která mají v cizině úspěch a bylo by možné je implementovat do české legislativy, upravující podmínky cestovního ruchu v národních parcích.

Dílčí cíle zahrnují:

1. Zpracování literárního přehledu poznatků o sportovních aktivitách na území KRNPu a jejich problematice, legislativní rámec těchto aktivit
2. Zpracování dotazníkových šetření, která se týkají turismu, sportovních aktivit a jejich problematiky na území dalších evropských národních parků
3. Návrh vhodných opatření pro řešení současné problematické situace v KRNPu po vzoru evropských národních parků, kde tato opatření s úspěchem fungují
4. Diskuze nad změnou dané legislativy

Výzkum byl prováděn ve spolupráci se správou Krkonošského národního parku, která tyto výsledky využije při plánování budoucího managementu rekreace a sportovních aktivit na území národního parku.

2 Literární rešerše

2.1 Cestovní ruch a chráněná území, problematika cestovního ruchu

V posledním století zaznamenal cestovní ruch obrovský rozmach (DOLEŽAL, 2000). Dle *Berlínské deklarace o biodiverzitě a udržitelném cestovním ruchu* (dále Berlínská deklarace) je cestovní ruch jedním z nejrychleji se rozvíjejících odvětví světové ekonomiky. Obrací se převážně do oblastí, kde příroda zůstala relativně nenarušená. V těchto oblastech se ovšem nacházejí zranitelné ekosystémy, které si zaslouží speciální ochranu. Pro účelnou ochranu těchto oblastí jsou po celém světě zřizována chráněná území s vlastními zákony a speciálními režimy využívání (PRIMACK, 2001).

Jedním z největších problémů, s nimiž se potýkají navštěvovaná území světa, je neustále rostoucí počet turistů (KOZUBKOVÁ, 2002). Podle údajů *UNWTO (The World Tourist Organization of United Station)* se v období od ledna do dubna 2007 zvýšil počet lidí v mezinárodní turistice o 6% v porovnání se stejným obdobím minulého roku. Tento nárůst přináší vyvolené destinaci větší příliv finančních prostředků, ekonomický růst, na druhé straně se však negativně podepisuje na okolním prostředí.

Co se týče návštěvnosti České republiky průzkum organizace *Czech Tourism* v roce 2006, ukazuje nárůst zahraničních turistů na zhruba 6,5 milionu lidí, což je o 1,6% více než v roce minulém. Druhou podstatnou věcí je nárůst návštěvnosti ve venkovských regionech a pokles návštěvnosti v hlavním městě Praha. Turisté začínají preferovat sportovní aktivity zejména turistiku, cykloturistiku a vodní sporty před poznáváním památek. Aktivní dovolená získává čím dál více preferencí než poznávací zájezdy. Vzrůstá také zájem českých turistů o dovolenou ve vlastní zemi .

Cestovní ruch se projevuje celou řadou negativních vlivů. Eliminovat tyto negativní vlivy nadále zůstává prioritou číslo jedna všech navštěvovaných území (KOZUBKOVÁ, 2002).

Z tohoto důvodu hledají správy chráněných území nejvhodnější managementy, které by zabránily zhoršování podmínek přírodního prostředí.

Nejčastějšími konflikty v našich chráněných územích jsou tyto (NEJDL, 2007):

- Neúměrně rostoucí počet návštěvníků: turistická centra začínají připomínat městské aglomerace, před kterými člověk utíká
- Záběr půdy: výstavbou rekreačních objektů a příjezdových komunikací
- Zvýšené nebezpečí požárů: nedostatečná protipožární ochrana lesních chat, nevhodné rozdělování ohňů turisty v období sucha
- Provoz motorových vozidel: emise a hluk
- Poškození estetického vzhledu krajiny: stavba moderních, avšak do krajiny nevhodných staveb, ničení původního rázu a lokální kultury
- Rušení fauny: nemá dostatek prostoru i podmínek pro reprodukci, úhyn
- Poškození vegetace: sešlap, nadměrný sběr plodů, sběr využitelných částí rostlin
- Krajinné změny: budování technicko-materiálních prvků pro rekreaci (umělé svahy, cvičné kajakářské kanály aj.)

V rámci *Strategického plánu ochrany biologické rozmanitosti České republiky* jsou zdůrazněny tyto negativní vlivy:

- Vnášení nepůvodních rostlin a živočišných druhů
- Výstavba areálů sjezdového a klasického lyžování
- Stavba předimenzovaných rekreačních objektů
- Budování infrastruktury na úkor přirozených stanovišť
- Zvýšená hluková a světelná zátěž
- Zvýšený sešlap
- Rostoucí intenzita dopravy
- Zásahy do hydrologického režimu, např. umělým zasněžováním

Cestovní ruch způsobuje i negativní sociální jevy (Anonymus 1, 2008):

- Dereзиденциализace: postupné vytlačování základních funkcí sídla (obytná) a jeho preference na sídlo turistické, kde hlavní je uspokojení potřeb „cizích“ návštěvníků na úkor života místního obyvatelstva
- Stereotypizace kultury: prolínání místních kultur a tradic s globální společností a jejími zvyky, způsob stravování, bydlení i stejný globální sortiment
- Inscenizace: komerční prezence tradic a obyčejů akčním způsobem, zpravidla ve smyslu vžitých představ návštěvníků o kultuře daného etnika. Ve snaze maximalizovat příjmy dochází k narušení autentických prvků místní kultury či umělému ožívání již neprovozovaných obyčejů.
- Gentrifikace: vytlačování chudšího a mnohdy původního obyvatelstva bohatými přistěhovalci, nástrojem vykupováním domů, neprodloužením nájmů aj.

Snahou veškerého managementu je odstraňovat negativní vlivy. *Národní strategie pro rozvoj venkova České republiky* si klade za cíl usměrnění a regulaci cestovního ruchu, sportovních aktivit a dopravy.

V posledních letech se jedním z nenásilných východisek stává „trvale“ udržitelný cestovní ruch (někdy nazývaný měkký turismus). Pojem trvale udržitelného cestovního ruchu vychází z definice „trvale“ udržitelného rozvoje, která byla poprvé vyslovena Komisí životního prostředí, vedenou předsedkyní Brundtlandovou v roce 1987: „rozvoj, který naplňuje potřeby stávajících generací, aniž by ohrožoval možnosti generací budoucích uspokojovat jejich vlastní potřeby“. Tudíž s přihlédnutím k výše zmíněné definici lze „trvale“ udržitelným cestovním ruchem nazvat: „zajišťování potřeb účastníků cestovního ruchu takovým způsobem, který pomáhá rozvoji území, s přihlédnutím k šetrnému využívání přírodních a kulturních hodnot, vedoucí k dlouhodobé prosperitě dané oblasti, aniž by ohrozil uspokojení potřeb budoucích generací“ (Anonymus 2, 2008).

Berlínská dohoda deklaruje, že udržitelný turismus se vyhne krajině, která je pod tlakem, rozvoj se zaměří na renovaci stávajících rekreačních oblastí a jejich vybavenosti.

Evropská charta pro udržitelný cestovní ruch v chráněných oblastech si klade za cíl zvýšit povědomí a podporu pro chráněné oblasti, které jsou součástí našeho dědictví a vyžadují naši ochranu. Do ochrany by se měly kromě správ zapojit všechny ovlivněné subjekty (podnikatelé, turisté, místní obyvatelstvo). Podporuje používání veřejné dopravy, cyklistiky a chůze jako alternativy k soukromým automobilům, veškerý cestovní ruch by měl respektovat meze kapacity a samy podnikatelské subjekty usměrňovat návštěvníky do méně citlivých oblastí a podporovat mimosezónní rekreaci.

2.2 Cestovní ruch a Krkonošský národní park

2.2.1 Charakteristika Krkonošského národního parku

Krkonošské pohoří je nejdéle a nejlépe sledované pohoří ve střední Evropě (JENÍK, 1996).

Jedinečné přírodní i etno-ekologické faktory hor jsou výsledkem biogeografické a geopolitické polohy na kontaktu starých hercynských a mladých západokarpatských hor v sousedství velehorských Alp a zároveň s otevřením do Uherské nížiny. Vlivem této polohy byly hory křižovatkou migrujících druhů živočichů a rostlin. Klimatické a biotické procesy v poledové době umožnili postupné nasbírání a uchování výjimečného genofondu v hřebenovitých oblastech hor (JENÍK, 2001).

Poloha:

Krkonoše leží v severní části Čech, na obou stranách česko-polské hranice, přičemž na našem území jsou více než 2/3 pohoří. Administrativně dnes náleží k Libereckému a Královohradeckému kraji (RUBÍN, 2003). Území parku ve tvaru kosodélníku o stranách 40 a 18 km je orientováno od SZ k JV. Většina území národního parku spadá do geomorfologického celku Krkonoše, část ochranného pásma patří již do celku Krkonošské podhůří (Anonymus 3, 2008). Rozloha parku je 36327 ha a spolu s ochranným pásmem 18642 ha zabírá prakticky celé pohoří a místy jeho vymezení i překračuje. Na severu navazuje na KRNAP menší, ale již v roce 1958 vyhlášený polský národní park (Karkonoski park narodowy), který s ním tvoří jeden celek (RUBÍN, 2003).

Založení:

Národní park byl vyhlášen v roce 1963 *nařízením vlády č. 41/1963 Sb.* Dle tohoto dokumentu měla být krkonošská příroda chráněna a zvelebována pro svoje mimořádné přírodní a vědecké hodnoty a za účelem využití území pro rekreaci, turistiku, sport a cestovní ruch. V roce 1991 došlo ke zrušení platnosti *nařízení vlády č.41/1963* a vešlo do platnosti *nařízení vlády č. 165/1991 Sb.* Podle tohoto nařízení je posláním Krkonošského národního parku "uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k ekologicky únosné turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí".

Klima:

Klima je zde celkově studenější a drsnější než např. v Tatrách či na Šumavě (SOUKUP a DAVID, 1996). Průměrná teplota během roku se pohybuje v rozmezí +6°C až 0°C. Množství srážek odpovídá 800 až 1600 mm/rok, sněhová pokrývka 150 až 300 cm vytrvává až 180 dní v roce (Anonymus 4, 2008). Převládají zde jihozápadní větry, které zanášejí do sníženin karů velké množství sněhových srážek, díky nimž v Krkonoších vzniká asi 50 frekventovaných lavinových drah (PODHORSKÝ, 2002).

Nadmořská výška:

Nadmořská výška se pohybuje na nejnižším místě 400 m n.m. a na nejvyšším 1602 m n.m., což je vrchol Sněžky, která je zároveň nejvyšší horou České republiky (anonymus 5, 2008). Z hlediska vertikálního členění máme v Krkonoších 4 stupně: submontánní (400 až 800 m n.m.), montánní (800 až 1200 m n.m.), subalpínský (1200 až 1450 m n.m.) a alpínský (1450 až 1602 m n.m.).

Flora:

Co se týče flory je krkonošská příroda neobyčejně bohatá. Můžeme zde nalézt zhruba 1250 taxonů cévnatých rostlin a několikanásobně vyšší počet bezcévných (anonymus 5, 2008). Mezi chráněné rostliny se řadí zejména pozůstatky ledových dob a starších čtvrtohor: ostružník moruška (*Rubus chamaemorus*), všivec krkonošský (*Pedicularis sudetica*), lomikámen sněžný a další. Ještě vzácnější jsou krkonošské endemity jako: jeřáb krkonošský (*Sorbus sudetica*) téměř tři desítky druhů jestřábníků rodu *Hieracium* (RUBÍN, 2003).

Fauna:

Rovněž faunistická diverzita je vysoká. Nalezneme zde 240 druhů obratlovců, 57 druhů savců, 165 druhů ptáků (Anonymus 6, 2008). Mezi zástupci fauny jsou také endemity: jepice krkonošská či motýl huňatec žlutopásý.

Vznik a vývoj:

Krkonoše vznikly hercynským vrásněním před cca 600 milióny lety. Hřebeny ve více případech leží nad horní hranicí lesa, která je v Krkonoších ve 1200 m n.m. Chladné severní větry způsobují drsné klima a tím podtrhují vysokohorské rysy zdejší přírody.

V období posledního glaciálu došlo k rozšíření severské tundry k jihu až do Střední Evropy a sestupu do nižších poloh. V následujícím interglaciálu ustoupila s tajícím ledovcem k severu, avšak některá z nich zůstala zachována ve vysoko položených horských oblastech či na dalších specifických biotopech jako jsou například rašeliny. Proto zde nalezneme velký počet glaciálních reliktních. Za 10 000 let díky jejich izolaci došlo ke specializaci zejména v rostlinných společenstvech a výsledkem jsou krkonošské endemity, tj. druhy, které na žádné jiné lokalitě světa nenajdeme.

Díky specifické poloze „křižovatce“ vzduchových mas z Arktidy i Atlantiku, migrační koridor ve směru poledníku určují výjimečnou přírodovědeckou hodnotu území (anonymus 7, 2008).

Současný stav:

Krkonoše patří k největším klenotům naší přírody. Důkazem je zřízení bilaterální biosférické rezervace Krkonoše/Karkonosze pod záštitou UNESCO v rámci programu MAB - člověk a biosféra. (PRIMACK, 2001).

Území parku se dle stupně ochrany člení na tři zóny a ochranné pásmo. I. a II. zóna mají nepřísnější ochranu. Mimo základních ochranných podmínek národních parků vyplývajících z paragrafu 16 *zákona 114/92. Sb., o ochraně přírody a krajiny*, je zde ještě zákaz sběru lesních plodů a vstup mimo turisticky značené cesty. V těchto zónách se totiž vyskytuje největší část nejvzácnějších přírodních jevů a hodnot, které jsou důvodem existence národního parku (Anonymus 8, 2008). I. zóna zabírá především hřebenové partie, ledovcové kary, lesy a louky s neobyčejnou druhovou diverzitou, II. zóna další cenné partie hor, III. zóna se intenzivně využívá pro turistiku, zimní sporty a rekreaci, a v omezené míře se zde připouští zemědělské a lesní hospodářství (RUBÍN, 2003).

Na území se nachází 13 maloplošných chráněných území, do nichž je vstup povolen pouze po značených cestách (POHORSKÝ, 2002).

2.2.2 Vývoj turistiky a sportu na území Krkonoš

Rozvoji turistiky předcházely vědecké výpravy - zejména botanické. Nejobtížněji přístupné partie hor dobře znali bylinkáři vyhledávající rostliny pro výrobce léčivých mastí. Díky legendám o Krakonošovi, které šířili na svých cestách, se dostali Krkonoše do povědomí velké části Evropy (SOUKUP a DAVID, 1996).

Za první turistickou akci lze označit výstup trutnovských občanů do hor 7.7. 1577. O století později byly vysvěceny kaple na vrcholu Sněžky a Labský pramen, což způsobilo příliv věřících občanů do těchto objektů. Ve druhé polovině 18. století Rousseauova myšlenka návratu k přírodě motivovala buržoazii k novému způsobu zábavy, jimiž byly výlety do panenské přírody mezi její prosté obyvatele.

Právě tito prostí obyvatelé hor téměř okamžitě zareagovali na novou situaci. Došlo k rychlému přeorientování zemědělců samoživitelů na prodejce hospodářských produktů a upomínkových předmětů a nemalá část obyvatel vyměnila své původní zaměstnání za povolání nosičů a horských průvodců. Ze skupin horských bud a osad vznikla první turistická centra. Mnoho bud bylo přestavěno právě pro potřeby turistů jako např. Luční bouda. Nedostatečná kapacita zapříčinila i postavení nových bud např. Labské boudy v roce 1830. Dosavadní síť cest byla rozšířena a doplněna o nové úseky, které zpřístupnili cestu do atraktivní části Krkonoš.

V roce 1905 bylo vyznačeno až 100 km turisticky značených cest. Na propagaci turistického ruchu v Krkonoších se lvím podílem zasloužil Klub českých turistů KČT, jež finálně zavedl značení cest jednotnými pásovými značkami. K dalšímu rozšíření letní turistiky přispělo především vybudování železniční sítě do podhůří roku 1884 a zřízení levných turistických nocleháren. Právě v roce 1884 navštívilo vrchol Sněžky 50 000 lidí, což svědčilo o dostatečném postavení Krkonoš v turistickém povědomí.

Zimní turistika měla zpočátku omezené možnosti díky obtížnému a nebezpečnému výstupu na hřebeny. S rozvojem jízdy na saních v první polovině 19. století a rozšířením lyží na konci tohoto století dostala i zimní turistika zelenou. Byl to výrazný zlom pro místní obyvatele, pro které překonání zimy znamenalo mnohdy boj s hladem, s bídou, a najednou se zde objevila možnost využívat i tuto část roku k výdělkům. Bylo vybudováno mnoho sánkařských drah pro významný a Krkonoše typický dopravní prostředek (saně rohačky). V zimě roku 1899 jezdilo po drahách 3900 rohaček a 600 sportovních saní. Nedlouho poté došlo i k zábavným formám rekreačního sánkování a závodů. První byl uskutečněn v roce 1900 v okolí Jánských lázní.

O několik let později do našich hor zavítala i jízda na bobech, která se začala šířit postupně z místa svého vzniku ve Švýcarsku. První bobová dráha vznikla v roce 1907 ve Sklářské Porebě a hned též rok se na ní uskutečnil první závod tohoto druhu. V roce 1933 se zde konalo i mistrovství světa.

Avšak sáňkování i bobování postupem doby téměř vyklidilo pozici novému druhu dopravy a sportu-lyžování. Bylo to způsobeno nejen praktičností a rychlostí, ale i faktem, že Krkonoše pro lyžování nabízejí ideální podmínky. Za průkopníky lyžování lze považovat lesníky hraběte Jana Harracha, který poprvé zavedl lyže na svém velkostatku v západní části Krkonoš. Lesníci je rádi vyměnili za dosud používané krokve (dřívější obdoba dnešních sněžnic), protože jim usnadňovaly práci v zimním období.

Rozvoj lyžování jak v praktickém životě obyvatel, tak i při sportu byl velice rychlý. K popularizaci přispěla i Nansenova cesta napříč Grónskem na tomto dopravním prostředku. Roku 1882 se v okolí městečka Jilemnice konaly první závody. Školní tělesná výchova byla v zimních měsících nahrazena lyžováním. Z různých období tohoto sportu se dále rozšířil skok na lyžích a po Krkonoších vyrostlo mnoho skokanských můstků. Nejznámější byl skokanský můstek v Harrachově, jenž měl normovaný bod 44 m a byl postaven roku 1922.

Zimní lyžařská turistika významně zvedla návštěvnost hor, a tím i více úrazů a obětí. Proto v roce 1934 vznikla ve Špindlerově mlýně Horská služba fungující dodnes.

Během období 2.světové války veškerý sportovní život ustal. Až vítězný květen 1945 ukončil okupaci Krkonoš a umožnil vstup do nové éry turistiky a sportu.

Charakteristickým heslem této doby se stalo: „hory patří pracujícím“. Po roce 1948 se Krkonoše staly naší nejvýznamnější rekreační oblastí. Tisíce návštěvníků začalo vyžadovat turistické cesty, ubytovny, ale i dopravu do hor. Podstatná část rekreačního zařízení přešla do rukou ROH. Socialistický charakter tělesné kultury plně uplatnil zásadu: „za masovost, za rekordy“. Přehled mistrovských lyžařských soutěží a dalších mezinárodních akcí uspořádaných na různých místech v Krkonoších potvrzuje ojedinělý význam pro rozvoj lyžování. Staly se tak základnou pro mohutný rozvoj mezi širokými vrstvami obyvatelstva.

Kromě sjezdování se rozšířila i lyžařská turistika a běh na lyžích. Popularitu dokazoval a stále dokazuje závod Krkonošská sedmdesátka, který se každoročně jezdí na začátku března a to už od roku 1955. Další turisticko-sportovní atrakcí byl a je příjezd Krakonoše, který se opět každoročně koná v Harrachově, jako připomínka starých lidových zkazek o Pánu hor.

Masový rozvoj lyžování udělal z Krkonoš nejvyhledávanější zimní rekreační centrum. Staly se základnou pro školní výlety, školy v přírodě či lyžařské kurzy. Stále rostoucí návštěvnost Krkonoš v zimní období přinesla i řadu problémů. Bylo nutné zlepšit podmínky a navrhnout opět nové koncepce turistických a běžeckých tratí.

K rozvoji pěší turistiky přispělo i vybudování naučných stezek, první byla vztyčena na Rýchorech v roce 1970. Z ryze sportovních aktivit je třeba uvést cyklistické závody, závody na divoké vodě na horním úseku Labe, soutěže v bezmotorovém létání na Vrchlabském letišti, vrcholem bylo v roce 1972 pořádání světové soutěže terénních motocyklů tkz. Motocyklového šestidenní, které přivedlo do Krkonoš mnoho závodníků, stovky doprovodných vozidel, tisíce diváků a to vše přispělo k propagaci Krkonoš i v zahraničí, ale zároveň vyvolalo oprávněné výhrady vůči těžkým škodám, které závod zasadil přírodě. Hluk, výfukové plyny, ničení cest motocykly, pronikání diváků do porostů podél trati zanechalo patrné stopy v okolním prostředí. To byla vysoká daň za získané sportovní triumfy. Proto se zvedla skupina lidí na odpor a postavili se na obranu ohrožené krkonošské přírody (SÝKORA 1983).

V současné době každoročně navštíví Krkonoše 5 miliónů lidí, hledajících klid a možnost sportu v relativně čistém a nenarušeném prostředí. Tomu odpovídá rozsáhlý rozmach oblasti cestovního ruchu. Zahnuje to nejen ubytovací a stravovací kapacity, ale i sportovní vyžití.

Stoupající návštěvnost se samozřejmě projevuje vzrůstající poptávkou po větším sportovním zázemím. z velkého zájmu rekreantu a turistu vznikají problémy s hledáním rovnováhy mezi rekreací a poznávací funkcí národního parku a jeho ochrannářským posláním, které občas sledují protichůdné tendence (RUBÍN, 2003). Proto je nutné vytvořit kompromis mezi ochranou přírodního bohatství a jeho využitím místními lidmi a především návštěvníky národního parku.

2.3 Návštěvnost národního parku, možnosti trávení volného času a jejich problematika

2.3.1 Návštěvnost Krkonoš

V současné době si Krkonoše zachovaly statut nejnavštěvovanějších českých hor. Mimořádné bohatství přírodních krás i rekreační zázemí z nich činí turistický cíl prvořadého významu (SOUKUP a DAVID, 1996).

Pro stanovení počtů turistů ve špičkách jednotlivých sezon zadalo ministerstvo životního prostředí vypracovat *Průzkum stanovení aktuální návštěvnosti BR Krkonoše a její dynamiky*, konkurz vyhrála firma Kolpron CZ, s.r.o. Samotné sledování proběhlo v letech 2000-2002. Studenti středních a vysokých škol v terénu pokládali návštěvníkům ankety a monitorovali dopravní ruch.

Pro účely průzkumu byly Krkonoše rozděleny do tří sektorů :

- západ (Harrachov, Rokytnice nad Jizerou)
- střed (Špindlerův Mlýn)
- východ (Pec pod Sněžkou).

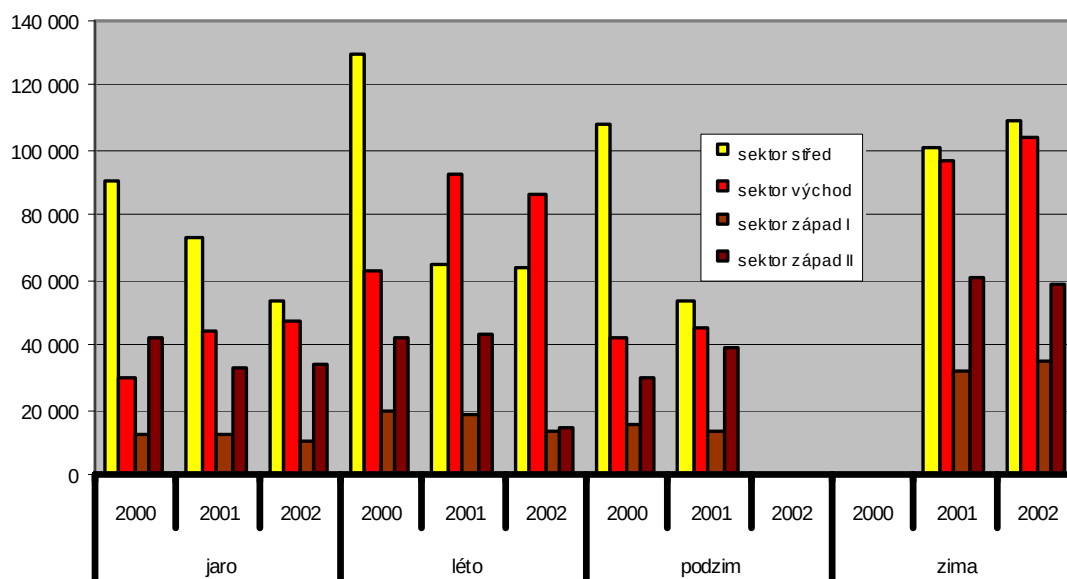
Z následné syntézy vyšla tato fakta:

- na základě modelového propočtu vychází roční návštěvnost Krkonoš na cca 5,4 mil. osob (odvozeno z počtů ve špičce jednotlivých sezon a procentuálně pro jednotlivé dekády měsíců v roce), viz.graf č. 1
- nejsilnější desetidenní cykly: zima (cca 300 000 osob) (obr. 1), dále léto (cca 200 000 osob), vedlejší sezóna – špičky (cca 150 000 osob), viz graf č. 2
- podíl jiných národností než Češi a Němci je okrajový
- mezi tuzemskými návštěvníky převládají Pražané
- zhruba 10% návštěvníků přijíždí na jeden den
- nejčastější délka pobytu je 5-7 dní

- v zimním období se sjezdovému lyžování věnuje cca 65 % návštěvníků
- mimo zimu se na delší túry vydává 10 – 20 % návštěvníků, převládají výlety do nižších partií hor
- pro Harrachov je typický vysoký podíl návštěvníků, kteří zůstávají ve středisku
- návštěvníci Rokytnice nad Jizerou se často vydávají na výlety mimo Krkonoše
- pro Š. Mlýn jsou typické výlety do vrcholových partií hor
- pro Pec je nejvýznamnější podíl turistů směřujících na Sněžku

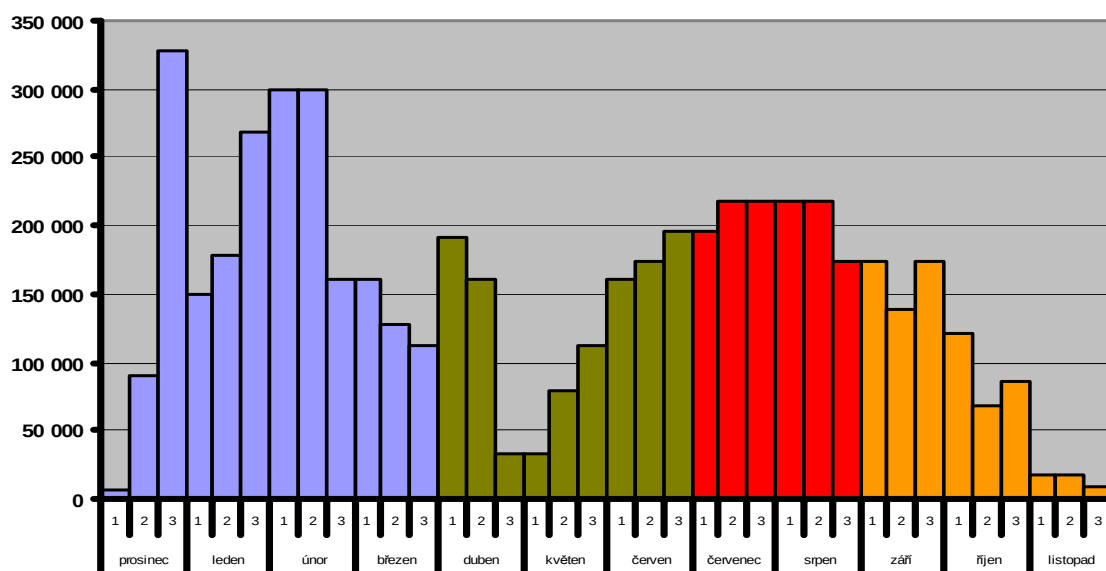
Graf č.1 Celková návštěvnost (Zdroj: Kolpron s.r.o.):

celková návštěvnost různých oblastí KRNAPU v letech 2000-2002, v závislosti na jednotlivých ročních obdobích. Sektor střed: Špindlerův Mlýn a okolí, sektor východ: Pec pod Sněžkou a okolí, sektor západ I. a západ II.: Harrachov a okolí (osa x znázorňuje zkoumané roky, osa y počet návštěvníků)

Graf č.2. Celoroční návštěvnost Krkonoš (Zdroj: Kolpron s. r. o.):

počet návštěvníků v závislosti na jednotlivých měsících v roce (osa x znázorňuje zkoumané měsíce, osa y počet návštěvníků)

2.3.2 Popis vybraných sportovních aktivit a jejich problematika na území národního parku

Většina návštěvníků jezdí do Krkonoš za rekreací a sportem. Mnohdy však nejsou ochotni respektovat fakt, že území je národním parkem a platí zde omezení. Každodenně dochází ke konfliktům mezi návštěvníky a návštěvním řádem. *Zákon 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny* nařizuje, že veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s cíly sledovanými jejich založením. Prvořadým sledovanými cíli se myslí zachování ekosystémů, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam. Proto sportovní aktivity musí být regulovány tak, aby nedocházelo k ničení těchto ekosystémů.

Celkově z cestovního ruchu správě národnímu parku plyne velmi málo peněz (v řádů promilí z rozpočtu NP) a to jen díky prodeji suvenýrů, pohledů a map z parkem provozovaných informačních center, z provozu autokempu a část peněz se vybere na poplatcích za vjezd na NP (ústní sdělení Drahného). Obecně řečeno cestovní ruch a s ním spjaté aktivity sice přináší obživu místním obyvatelům, ale mnohdy na něm vůbec neprofitují lidé starousedlíci, nehledě na negativní dopady na okolní prostředí. Následující aktivity jsou dle správy nejčastěji provozované aktivity a tudíž v rámci jejich činnosti vzniká nejvíce konfliktních situací.

Sjezdové lyžování, snowboarding:

Charakteristika:

Přes 65% zimních návštěvníků hor využívá lyžařských areálů pro sjezdové lyžování a snowboarding. Na území se nachází kolem 200 km sjezdovek. Pro sjezdaře platí zákaz pohybu mimo vyznačené sjezdovky, provozovatelé vleků se musí řídit všemi povinnostmi vyplývajících ze zákona č.114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Platí pro ně i další vyhlášky národního parku jako zákazy provozu v určitém období, starost o okolí vleků a areálů a zákaz používání technického sněhu v I.zóně národního parku. Výše pokut za porušení závisí na závažnosti přestupku, bloková pokuta na místě je do 1 000,-Kč, ve správním řízení jde částka do desítek až stovek tisíců korun, závisí zda se porušení zákona dopustila fyzická či právnická osoba.

Problematika:

Tyto dva sporty patří k nejmasovějším sportům v Krkonoších a tudíž jsou jejich následky nejvíce viditelné a nejvíce známé. Stoupající počet návštěvníků skiareálů stejně jako nedostačující kapacita (obr. 2) tlačí majitele k jejich rozšiřování. S tím bezesporu souvisí zvyšování ubytovacích kapacit v okolí lyžařských center a přispívá k rozpínavosti civilizace do nenarušeného území národního parku.

Další z věcí je neukázněnost samotných návštěvníků. Nejčastějším prohřeškem jsou vjezdy mimo sjezdovku. V posledních letech se tento hit rozšířil mezi snowboardisty, kteří jízdou v terénu chtějí dosáhnout adrenalinových zážitků. Ovšem svou jízdou ničí mladý porost. V blízkém okolí sjezdovek a vleků se také často povalují odpadky a je zde velmi hlučno, což má nepochybně negativní dopady na živočichy žijící v lesích podél sjezdovek (ústní sdělení Drahného).

1) Běh na lyžích

Charakteristika:

Běh na lyžích je druhým nejoblíbenějším zimním sportem po sjezdovém lyžování. V Krkonoších je pro jeho účely vyznačeno 146 km tratí. Pro běžkaře platí zákaz pohybu mimo vyznačené trasy a samozřejmě všechna omezení vyplývající z návštěvního řádu národního parku. Výše pokut za porušení závisí na závažnosti přestupku, bloková pokuta na místě je do 1 000,-Kč, ve správním řízení jde částka do desítek až stovek tisíců korun, závisí zda se porušení zákona dopustila fyzická či právnická osoba.

Problematika:

Tato zimní aktivita patří k jedné z nejméně problémové volnočasové činnosti na území parku. Lyžaři preferují pohodlné uměle vytvořené stopy a nemají tendenci jezdit terénem jako snowboardisté. Další výhodou je velmi tichý provoz sportu. Jediné potíže jsou s odpadky, které lyžaři odhazují podél tratí a odpočívadel. Všeobecně řečeno v porovnání se sjezdovým lyžováním nemá běh na lyžích na okolní prostředí podstatný negativní dopad.

2) Turistika

Charakteristika:

Turistika je tradiční činností provozovanou na horách už od prvního rozvoje sportů. Po celých Krkonoších je vyznačeno 800 km pěších cest. Na některé z nich platí určitá omezení jako zákaz vstupu kvůli rušení hnízdících ptáků, na některé je povolen vstup pouze v zimě po tyčovém značení.

Tábořit a rozdělávat oheň mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody *zákon 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny* zakazuje. Volně přístupné nocležny se na hřebenech nenacházejí, je zde ovšem dostatek horských chat a penzionů. Odpadkové koše podél cest nejsou k dispozici a lidé si musí odnést, co si dovezou.

Turisté musí respektovat zákony a vyhlášky národního parku, jinak jim opět hrozí na místě bloková pokuta do 1 000 Kč a dále ve správním řízení do desítek až stovek tisíců podle toho, zde se porušení zákona dopustila právnická či fyzická osoba.

Problematika:

Většina problémů vyplývá opět z neukázněnosti a neochoty dodržovat návštěvní řád. Jeho porušování je patrné na mnoha místech Krkonoš. Vyšlapané cestičky mimo značené trasy, odpadky podél cest, sešlapané rostliny, polámaná kleč, přílišný hluk, otrhané keříky borůvek, poničené značení a odpočinková místa.

Neukázněnost lidí vykazuje stoupající počet zásahů Horské služby (ústní sdělení Drahného). Stoupá počet zásahů v nepříznivém počasí, kdy jsou hřebeny uzavřené a turisté nejsou ochotni tento fakt respektovat, stejně tak jako nedbají výstražných cedulí zakazujících vstup do oblasti s lavinovým nebezpečím.

Poházené odpadky v okolí cest zcela nevystihují problematiku likvidace odpadu vyprodukovaného návštěvníky. Již počáteční a nepromyšlené problémy likvidace způsobily v horských enklávách obohacování půd dusíkem, jenž umožnil optimální podmínky pro rozšíření nitrofilních rostlin (šťovíky, kopřivy, kontryhely), které rychle vytlačily vzácné druhy horské flory (SÝKORA, 1983). Dnes dochází ke zlepšení situace v této oblasti, ale problém jak efektivně likvidovat odpad zůstává.

Migrace lidí a dopravy ve všech výškových polohách způsobuje další nežádoucí obohacování flory, přes 25% druhů sem bylo zavlečeno (anonymus 7, 2008). Náspy u horských turistických bud se staly ohnisky mnoha expanzivně se šířících antropofyt (SÝKORA, 1983).

3) Cyklistika

Charakteristika:

V posledních letech díky dokonalejším kolům pro nejrůznější druhy terénů zažil tento sport nebývalý rozvoj. Stejně tak i v Krkonoších prudce vzrůstá počet těchto sportovců. Pro jejich účely zde slouží síť cyklostezek dlouhá 403 km. Podmínky opět vymezuje *zákon č.114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny* stejně jako vyhlášky národního parku. Cyklisté mohou pouze tam, kde je to výslovně dovoleno. To je rozdíl oproti nechráněnému území kde v podstatě mohou jezdit kdekoliv, toto neplatí pro soukromé pozemky a půdní lesní fond, kde paragraf 20 *zákona 289/95 Sb., o lesích* zakazuje vjezd mimo lesní cesty a vyznačené trasy.

Zdejší síť cyklostezek je hustá a dobře značená, v některých úsecích i s infrastrukturou (stojany na kola, odpočívadla, odpadkové koše). Za porušení zákona mohou strážci v terénu udělit blokovou pokutu do 1 000 Kč, dále ve správním řízení jde částka od desítek až do stovek tisíc, podle toho zda se porušení zákona dopustila fyzická nebo právnická osoba.

Problematika:

Opět se tu setkáváme se stejným fenoménem neochoty respektovat omezení jako u většiny výše zmiňovaných aktivit. Nalezneme zde méně závažný přestupek, jímž je jízda mimo cyklostezku ovšem po značené turistické trase, závažnějším přestupkem je jízda po neznačené cestě a nejzávažnějším činem, kterého se mohou cyklisté dopustit, je jízda volným terénem. Ta způsobuje devastaci okolní vegetace a případné rušení živočichů. Jiné negativní dopady jsou obdobné jako u turistiky: odpadky podél cest, sešlapané rostliny, polámaná kleč, přílišný hluk, otrhané keřky borůvek, poničené značení a odpočinková místa.

Jiným problémem i když ne tak závažným pro narušení přírody je neukázněnost na cyklostezkách a nebezpečná jízda, která ohrožuje nejen cyklistu, ostatní cyklisty, ale mnohdy dochází ke kolizi s pěšími turisty, neboť většina cyklostezek je zároveň turisticky značená cesta. Na druhé straně nutno dodat, že tento sport je velmi tichý a pokud se cyklisté drží pravidel a jezdí po vyznačených cestách, dopad je stejně nepatrný jako u běhu na lyžích.

4) Vodní sporty

Charakteristika:

Provozovat vodní sporty v národních parcích mimo místa vyhrazená s souhlasem orgánu ochrany přírody je zakázáno z paragrafu 16 *zákona.114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny*. Správa národního parku tedy může na určitých místech v určitém časovém období jejich provoz povolit. Konkrétně v Krkonoších je to po jarním tání na tzv. tavné vodě, na Labi od přehrady ve Špindlerově Mlýně na Studené koleno, na Jizeře od Mýta do Vilémova. Právě na Horním Labi se každoročně pořádají tradiční závody Českého poháru ve slalomu a sjezdu během vypouštění přehrady Labská. Obrovské množství aut, lidí i rekreačních vodáků během této akce donutily správu národního parku zpřísnit podmínky, např. zákaz plavby turistických lodí od přehrady do Hořejšího Vrchlabí.

Mimo závodů vyhláška č. 1/2001 správy Krkonošského národního parku dovoluje sjet tento úsek Labe (s výjimkou Studeného kolena), kdykoli, když to povolí správa národního parku. Nutné podmínky jsou: minimální průtok v uvedeném úseku 10 m³, splouvat je povoleno od 8 do 18 hodin, povolení se nevydává ve dnech, kdy se na Labi pořádají závody. Za vystavení povolení se nevybírá žádný poplatek. Výše pokut za porušení zákona je stejná jako u všech doposud uvedených sportovních aktivit.

Problematika:

Přímé negativní důsledky jsou rušení hnízdicích ptáků a poškozování břehů. Díky krátkému splavnému úseku se zde téměř nevyskytuje problém s odpady.

Nepřímé důsledky se projevují převážně v rámci Českého poháru vodního slalomu. Je to jednak množství diváků, které přispívá ke značné frekvenci vozidel do rekreačních oblastí. Dalším problémem je odírání stromů při instalaci branek a zánik snůšek obojživelníků při postupném klesání hladiny přehrady Labská či zbytky výstroje v řečišti. Ovšem poslední tři jmenované problémy nařizuje usnesení vlády ČR pořadatelům závodu odstranit tj. přenést snůšky pod odborným dozorem, zajistit stromy před poškozením a vyčistit koryto toku po závodě.

5) Horolezectví

Charakteristika:

Krkonošský národní park není vyloženě skalní park s mnoha lezeckými terény (ústní sdělení Drahného). V *zákonu 114/92 Sb.o ochraně přírody a krajiny* je zakázáno provozovat horolezectví mimo místa vymezená správou NP. V Krkonoších nalezneme tyto čtyři povolené lokality:

- Hnědé skály (k. ú. Strážné, p.p.č. 1958/1)
- Hranostají skála (k. ú. Strážné, p.p.č. 1892)
- Emin kámen (k. ú. Labská, p.p.č. 103/16, 17)
- Lubošské skály (k. ú. Harrachov, p.p.č. 1033/36)

Používat magnesium není zakázáno (mimo pískovce, kde to zakazují pravidla pískovcového lezení českého horolezeckého svazu). Výše pokut za porušení zákona opět stejná jako v předchozích případech.

Problematika:

Z důvodu malého množství lezeckých terénů je problematika v porovnání s ostatními masovými sporty téměř zanedbatelná.

3 Metodika

Metoda k získání potřebných dat spočívala v šetření, které probíhalo pomocí dotazníku elektronicky zasláného na správy určitých evropských národních parků (viz. tab. č. 2).

Nejprve byl sestaven dotazník týkající se sportovních a rekreačních aktivit ve velkoplošně chráněných územích. Po celou dobu přípravy byly všechny body dotazníku konzultovány s tiskovým mluvčím správy Krkonošského národního parku Bc. Radkem Drahným.

Dotazník v první části obsahoval všeobecné údaje o národním parku:

- velikost, počet návštěvníků
- počet pracovníků správy národního parku
- údaje o zázemí a infrastruktuře parku pro sportovní aktivity:
 - délky cest (turistických, cyklistických, běžeckých)
 - délky sjezdovek
 - délky splavných úseků řek
 - počty horolezeckých terénů

Druhá část byla rozdělena do bodů podle jednotlivých sportů. Druhy sportů byly zvoleny dle sportů, které jsou nejčastěji provozovány v Krkonošském národním parku.

- Ze zimních sportů to bylo:
 - sjezdové lyžování, snowboarding
 - běh na lyžích
- Z letních to bylo:
 - cyklistika
 - pěší turistika
 - vodácké aktivity
 - horolezectví

Ohledně každého sportu byly otázky směřovány tímto směrem:

- zda je povolen na území daného národního parku, pokud ano - zda a jaká platí omezení
- jaké problémy sport způsobuje
- jakým způsobem jsou tyto problémy řešeny
- jaká je výše sankcí za nedodržení omezení či za porušení zákona

Součástí dotazníku byl průvodní dopis. Dopis obsahoval žádost na správy národních parků o spolupráci a vysvětlení, k čemu jsou potřebná data důležitá a čím se práce bude zabývat. Potom byly tyto dva dokumenty s laskavou pomocí odborného asistenta Mgr. Tomáše Součka přeloženy do anglického jazyka.

Tab. č. 1. Kritéria výběru dotazovaných národních parků

Kritéria výběru	Stručný popis kritérií
Evropský národní park	Národní park se musí nacházet na území evropského kontinentu, typy managementu na evropském kontinentu budou příbuznější než na jiných kontinentech
Horský charakter národního parku	Národní park by měl zahrnovat horské ekosystémy, které jsou jedny z nejohroženějších ekosystémů na planetě, v parku by měly být podmínky pro jeden ze zimních sportů-sjezdové či běžecké lyžování
Turisticky zajímavá lokalita	Národní park by měl být veřejnosti dostupným, neměl by být příliš vzdálen od civilizace a měl by mít funkční přístupovou infrastrukturu, měl by být dosažitelným i pro cizí návštěvníky
Turistická infrastruktura	Národní park by neměl být pouze přírodním územím, měla by zde ležet zastavěná oblast, turistickou infrastrukturou se myslí hotely, penziony, restaurace, vleky, značené cesty, infocentra, www stránky

V průběhu vytváření dotazníku začala práce na další části, kterou bylo pomocí mapy Evropy, cestovních průvodců a internetu vybrat evropské národní parky (viz tab. č.2), jež mají obdobné podmínky jako Krkonoše. Pro výběr byla zvolena různá kritéria, která ukazuje tab. č. 1.

Posléze bylo nutné zjistit pomocí internetu e-mailové adresy jednotlivých správ vybraných národních parků a zaslat na ně průvodní dopis s dotazníkem.

Ze zpětně zaslaných vyplněných dotazníků byla získána potřebná data. Ta byla tabulkově zpracována, byla vzájemně porovnána a poté bylo na základě těchto údajů popsáno, jak evropské národní parky řeší otázku rekreace, sportu a jeho problematiky.

Nakonec na základě zpracovaných dat a na základě autorových znalostí území a legislativy upravující podmínky pohybu a sportovních a rekreačních aktivit v Krkonošském národním parku byly vytvořeny některé návrhy pro řešení současné problematické situace.

*Tab. č. 2. Správy evropských národních parků, kam byl zaslán dotazník:
tučně jsou označeny správy, které poslaly vyplněný dotazník zpět*

EVROPSKÉ ZEMĚ	NÁRODNÍ PARKY
Černá hora	NP Durmitor , NP Lovčen, NP Skadarské jezero
Bělorusko	Narachovský NP
Bulharsko	NP Pirin, NP Centrální Balkán, NP Rila
Chorvatsko	NP Severní Velebit
Finsko	NP Urho Kekkonen , NP Pyhanturi
Francie	NP Vanoise, NP Ecrins, NP Cevennes, NP Mercantours
Island	NP Skaftafell
Itálie	NP Dolomity, NP Segreteria, NP Abruzzo
Německo	NP Haus Berchtesgaden, NP Bayerischer Wald, NP Eifel
Polsko	NP Stolové hory , Tatranský NP
Rakousko	NP Hohetauern, NP Kalkapen
Rumunsko	NP Rodna , NP Calimani
Řecko	NP Pindos
Slovensko	Tatranský NP , NP Nízké Tatry, NP Muránská planina
Slovinsko	Triglavský NP
Španělsko	NP Sierra Nevada, NP d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
Švédsko	NP Söderåsens
Švýcarsko	Švýcarský NP
Velká Británie	NP Cairngorms , NP Snowdonia

4 Výsledky

Ze 47 dotázaných národních parků z 20 zemí Evropy, bylo ochotno spolupracovat a potřebné údaje poskytlo 12 národních parků z 12 zemí Evropy (viz tab. č. 3).

*Tab.č.3. Základní popis spolupracujících národních parků
seřazený od největší rozlohy po nejmenší*

Národní park	Rozloha (km ²)	Rok založení	Charakteristika území
NP Skaftafell (Island)	4800	1967	Hornaté kopce, hory obdobné Alpám vytvořené sopečnou erupcí a následně formované ledovcem, horské pastviny, údolí řek, ledovce, lišky, stromové ptactvo
NP Cairngorms (Velké Británie)	3800	2003	Hlavní horský hřeben, okolní kopce, , bažiny, jezera, řeky, alpská flora, velká faunistická diverzita, většina území v síti Natura 2000 a bažiny chráněné Ramsarskou konvencí
NP Urho Kekkonen (Finsko)	2500	1983	Strmé kopce, dlouhověké lesy, rozsáhlá tunda, říční údolí, velké množství ryb, kamenité srázy, los, sob, lišejníky
Tatranský NP (Slovenská rep.)	738	1948	Vysokohorské štíty, horské lesy, horské louky, ledovcová jezera, smrky, kamzík, svišť, medvěd, rys
Krkonošský NP (Česká rep.)	549	1963	Horské hřebeny, horské lesy, louky, alpské hole-blíže definováno kap. 2
NP Rodna (Rumunsko)	464	2000	Horské bezlesé hřbety, horské louky, kamenité strže, jezera, medvěd, kamzík
NP d'Aigüestortes* (Španělsko)	408	1956	Vysokohorský region v oblasti Pyrenejí, nadmořská výška 1600-3000 m.n.m, je zde před 200 jezer ledovcového původu, vegetace od vysokohorských lesů do alpského stupně
NP Durmitor (Černá Hora)	390	1952	Horský masiv, kaňon řeky Tary (světové dědictví UNESCO), další kaňony, vysokohorské lesy, louky, borovice, listnaté lesy, smrky, kamzíci, medvědi, vlci , orli

Národní park	Rozloha (km ²)	Rok založení	Charakteristika území
Švýcarský NP (Švýcarsko)	172	1914	Vysokohorské lesy, louky, vysokohorské štíty, orel zlatohlavý, sup, rys svišť, jelen, alpinská flora-protěž, smrk
NP Eifel (Německo)	108	2004	Převážně listnaté lesy,bažiny, vřesoviště, jehličnaté lesy, pastviny, potoky, skály údolí, na západ kopce, nadmořská výška do 750 m.n.m.
NP Stolové hory (Polsko)	63	1993	Skalnaté útvary, listnaté lesy, jehličnaté lesy, flora a fauna obdobná naší floře a fauně rostoucí na pískovcích
NP Söderåsens (Švédsko)	16	2001	Smíšené lesy, více listnaté, říční údolí, přehrádky, kopcovitý terén na úrovni pahorkatiny, domov význačných plazů a ptactva

* d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

** jádrová zóna, o celkové rozloze chybí údaje

4.1 Všeobecná hlediska

4.1.1 Návštěvnost národních parků

Návštěvnost jednotlivých národních parků ukazuje tab. č. 4. Počet návštěvníků nesouvisí pouze s rozlohou parku, spíše však s množstvím národních parků na území daného státu a s jejich jedinečností. To, že Krkonošský NP a Tatranský NP patří mezi nejvíce vyhledávané destinace souvisí s jejich dostupností z hustě zabydlených regionů a jejich jedinečnou biologickou rozmanitostí ve střední Evropě. Právým opakem můžeme označit rozlehlé finské parky, které díky vzdálenosti od zabydlených částí země v porovnání mají velmi nízkou návštěvnost. Rovněž malá návštěvnost balkánských národních parků souvisí s nedávnou politickou situací, kdy rozvoji turismu brání jisté obavy z minulosti.

Tab. č.4. Návštěvnost jednotlivých NP

seřazeny od nejvíce navštěvovaných po nejméně, porovnání návštěvnosti s rozlohou parku a průměrným počtem návštěvníků na km²

Národní park	Počet návštěvníků (tis) za rok	Rozloha	Počet návštěvníků na km ²
Krkonošský NP	5 400	549	9836
Tatranský NP	3 000	738	4065
NP Cairngorms	1 400	3800	368
NP d'Aigüestortes*	355	408	870
NP Söderåsens	300	16**	-
NP Stolové hory	280	63	4445
NP Skaftafell	150	4800	31
NP Urho Kekkonen	150	2500	60
Švýcarský NP	150	172	872
NP Eifel	140	108	1296
NP Durmitor	30	390	77
NP Rodna	10	464	22

* d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

** jádrová zóna, o celkové rozloze chybí údaje

4.1.2 Zonace národních parků

Různě modifikované systémy jádrové (bezzásahové) a obalové zóny a jejich další členění. Rozdělení pouze na tyto dvě zóny mají NP Cairngorms, kde jádrová zóna pokrývá 39% území parku, NP Rodna a NP d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Naopak pouze jedinou zónu má NP Söderåsens. Shodnou zonaci jako v Krkonošském národním parku nalezneme v polském NP Stolové hory. Ve slovenském Tatranském národním parku momentálně jednají o změně zonace. Aktuálně stále platí, že je zde 3.-5. stupeň ochrany, přičemž 5. stupeň je nejpřísnější.

Velmi zajímavou zonaci nalezneme u NP Eifel: park je členěn na dvě zóny.

- Zóna I.: je dělena na:
 - I A: kde je bezzásahové pásmo od roku 2004 (37%)
 - I B: bezzásahová zóna do roku 2034 (36%)
 - I C: zásahy, které budou potřebné po dobu nejméně 30-ti let (14%)
- Zóna II.: zde probíhá normální management-pastviny, cestovní ruch (12%).

4.1.3 Ekonomické hledisko

Národní parky jsou zřizovány státem a jejich financování je dotováno ze státního rozpočtu. Od soukromých subjektů působících na území v oblasti cestovního ruchu neplynou správě žádné peníze. Správa může získat část peněz vlastní ekonomickou činností, např. národní parky v Černé Hoře získávají poměrně velkou sumu ze vstupů do národního parku, poplatků za denní rybářské povolenky na řeky a jezera, průvodcovské činnosti, pronajímání lodí, poplatků za jednodenní kempování, poplatků za sjíždění řek. Další z možností ušetření nákladů na provoz parku je spolupráce s neziskovými organizacemi a sponzoring.

4.2 Sportovní a turistické aktivity

4.2.1 Zimní sportovní aktivity

SJEZDOVÉ LYŽOVÁNÍ, SNOWBOARDING, BĚH NA LYŽÍCH

Ve většině dotázaných parků se na území neprovozuje sjezdové lyžování (viz. tab. č. 5.). Tento fakt není způsoben pouze nevhodností terénů, ale i snahou o zachování nenarušené krajiny. Ve Švýcarském národním parku jsou zakázány veškeré zimní sporty, v rumunské Rodně plán péče nedovoluje stavbu ani provoz sjezdovek na území parku. Běžecké lyžování je téměř všude tolerováno, mnohde se konají i oficiální závody.

Problémy jsou všude podobné, převážně se jedná o pohyb mimo vyznačenou běžeckou trať či jízda mimo sjezdovky, čímž dochází k ničení vegetace. Sankce jsou řešeny různě od pokut na místě (Krkonošský NP, Vysoké Tatranský NP, NP d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici) přes trestná řízení až po rozumnou domluvu ochránáři (NP Urho Kekkonen, NP Cairngorms). V mnohých parcích je snaha o předcházení konfliktu pomocí veřejné osvěty, vydáváním brožur či bližším seznámením veřejnosti se zákony. Toto platí zejména pro země západní a severní Evropy.

Tab.č.5. Stručná charakteristika podmínek pro zimní aktivity v blíže zkoumaných národních parků

Národní park	Délka běžeckých tratí(km)	Délka sjezdovek (km)
Krkonošský NP	146	Chybí údaje
Tatranský NP	108	30
NP Urho Kekkonen	100	0
NP Cairngorms	Mnoho cest	3 lyžařské areály
NP Durmitor	Neomezeně **	1 lyžařská areál
NP d'Aigüestortes*	Neomezeně**	0
NP Stolové hory	30	0
NP Eifel	20	0
NP Söderåsens	0	0
Švýcarský NP	0	0
NP Skaftafell	Chybí údaje	Chybí údaje
NP Rodna	Chybí údaje	Chybí údaje

* d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

** s výjimkou jádrových zón a rezervací na území parku

4.2.2 Letní sportovní aktivity

VŠEOBECNĚ LETNÍ SPORTY

Pokud vybraným druhům letních sportovních aktivit vyhovují terénní podmínky, jsou ve většině parků povoleny. Výjimkou je Švýcarský národní park, kde kromě pěší turistiky po vyznačených cestách není povolen žádný jiný sport. Všeobecně jsou sportovní aktivity v západních zemích jsou správou národního parku podporovány. Ta je pouze usměrňuje a hlavním bodem managementu je dohoda s místními turistickými subjekty. Můžeme zde také pozorovat velkou iniciaci místních lidí a široké veřejnosti do zapojení tvorby ochrany přírody. Např. v NP Cairngorms se zásady chování řídí dle Scottish Outdoor Acces Code, což je příručka schválená skotským parlamentem, kde jsou ukotveny zásady pohybu v chráněných územích. Ten je založen na třech hlavních pilířích:

- ochrana vlastní osoby,
- ochrana cizího majetku
- ochrana přírody.

Lidé tyto zásady dodržují a díky tomu se případné problémy řeší domluvou. Také v zemích severní Evropy je podporován styl myšlení, kdy na prvním místě se dělí ochrana přírody zároveň s prožitkem návštěvníka.

To je velký rozdíl oproti většině zemí východní Evropy, kde zatím není vidět přílišný zájem správy parku o pozitivní začlenění cestovního ruchu do svých managementů. Funguje zde model: ukotvení v legislativě → porušení zákona → sankce. Názorný příklad: přenocuje-li člověk pod stanem v národním parku v České republice a chytne ho stráž ochrany přírody zaplatí danou pokutu. Oproti tomu: přenocuje-li pod stanem v národním parku ve Skotsku, chytanou ho místní strážci, vysvětlí mu, proč se toto nesmí, čím škodí přírodě a protože je nakloněn ochraně přírody více to neudělá.

TURISTIKA:

Kvalita infrastruktury pro pěší turisty se v jednotlivých parcích liší. Téměř všechny mají odpočinková místa a kvalitní turistické značení a horské chaty, kde lze za finanční obnos přenocovat, ovšem jen ve dvou z nich (NP Stolové hory, NP Söderåsens) je vybudován systém odpadkových košů, který má zabránit znečišťování okolí cest poházenými odpadky. Ve více než polovině z nich jsou také zbudovány volně přístupné chaty pro přenocování turistů. Kolem chat bývají prameny a místa vyhrazená pro ohniště. Tyto chaty jsou zhruba po 20 km, což odpovídá dennímu úseku chůze.

- NP Skaftafell: 2 povolená tábořiště
- NP Söderåsens: 2 volně přístupné chaty, ohniště
- NP Urho Kekkonen : 40 volně přístupných chat, 100 ohnišť
- NP Rodna: 2 volně přístupné chaty a další 2 jsou v plánu postavit
- Švýcarský NP: 1 volně přístupná chata
- NP Cairngorms: volně přístupné chaty tkz. Bothies
- NP Eifel: zatím žádná, ale pravděpodobně bude 1 v plánu

Porovná-li se parky dle tab. č. 4., kde jsou řazeny dle rozlohy, vyjde fakt, že velikost parku nesouvisí s tím, zda se tam volné nocležny nacházejí či nikoliv. Problematika pěší turistiky je opět: vstup mimo cesty, rozdělování ohně, rušení živočichů nadměrným hlukem a odhazováním odpadků podél cest.

CYKLISTIKA:

Většina dotázaných parků na svém území cyklistiku dovoluje, pokud pro to mají vhodné terénní podmínky. V málokterém parku jsou vyhrazeny cesty pouze jako jen cyklostezky. Většina cest, kam směřjí cyklisté je zároveň turistickou cestou. Z toho plyne problematika neohleduplnosti cyklistů vůči chodcům. Dalším řešeným problémem je jízda na horských kolech terénem. Neobvyklé řešení neohleduplnosti v NP Eifel spočívá v paralelním vedení cyklostezek podél turistických cest.

Tab.č.6. Stručná charakteristika podmínek pro letní aktivity v blíže zkoumaných národních parků

Národní park	Délka cyklistických cest (km)	Délka turistických cest (km)	Délka splavných úseků řek (km)	Množství horolezeckých terénů
Krkonošský NP	104	800	Jsou zde	4
Tatranský NP	150	690	0	Jsou zde
NP Urho Kekkonen	40	150	Chybí údaje	0
NP Cairngorms	302	934	80	0
Durmitor)	Jsou zde	Jsou zde	Jsou zde	Jsou zde
NP d'Aigüestortes*	Jsou zde	206	0	2970 cest
NP Stolové hory	28	100	0	1
NP Eifel	100	230	0	0
NP Söderåsens	25	50	0	0
Švýcarský NP	0	Jsou zde	0	0
NP Skaftafell	0	60	0	0
NP Rodna	0	300	0	0

* d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

VODNÍ SPORTY, HOROLEZECTVÍ

Turistickou infrastrukturu těchto sportů v národních parcích mimo jiné ukazuje tab. č. 6

4.3 Návrhy vybraných možných řešení problematiky v KRNAPu

Problém: Vysoká návštěvnost a koncentrace turistů na zátěžových místech

- Početní regulace turistů na určitých místech :

To znamená stanovení denního limitu pro počet turistů, kteří smějí vstoupit do dané oblasti. V Krkonoších by přicházely pro toto opatření v úvahu hřebenové cesty, které vedou I. zónou.

- Zavedení vstupného do NP

Díky placenému vstupu do NP Stolové hory se podařilo eliminovat vysokou část návštěvníků, která neměla primární zájem o přírodu. Stejného efektu by se dalo dosáhnout i v Krkonoších. Výsledkem by sice byla menší návštěvnost, ale ti, kteří by zaplatili by pravděpodobně byli lidé se zájmem o přírodu a nedocházelo by k současné míře devastace prostředí. Zavedením vstupného by se vydělané peníze mohly zpětně investovat do turistické infrastruktury, která vychází ze strany NP (dřevěné chodníčky, informační tabule, infocentra, kvalita propagace, atd.).

- Zákaz vstupu na hřebeny lidem, kteří k dopravě na vstupní místa použijí lanovku

Tento netradiční systém zavedli v NP Cairngorms (obr. 4), kde návštěvníci lanovky smějí pouze na vyhlídkovou plošinu a dále svou přítomností nezatěžují hřebeny. V Krkonoších by připadala v úvahu Sněžka se zákazem pokračování v cestě na Polskou boudu a dále na Luční horu, do Obřího dolu a na Zlaté návrší.

Problém: Provoz sjezdového lyžování

- Zákonně zakázat výstavbu dalších sjezdovek bez souhlasu správy

V zákonu 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny je povinnost k umístění stavby na území NP předložit stanovisko správy NP, ovšem je to pouze stanovisko a nikoliv konečné vyjádření. Tímto návrhem se myslí, že správa by přihlédla ke stanoviskům různorodých subjektů se zájmy na daném projektu, ovšem konečné vyjádření, zda stavbu povolit či ne by bylo pouze na ni.

- Ze zákona nepovolit rozšiřování stávajících sjezdovek bez souhlasu správy

Stejný důvod jako výše popsaná stavba sjezdovek. Tento systém funguje např. NP Cairngorms.

- Povinnost starat se o okolí sjezdovek a nést zodpovědnost za poškozování vegetace

Ve španělských NP mají majitelé vleků přímou zodpovědnost za okolí skiareálů. Mohou být přísně sankcionováni za odpadky v okolí či za poškozovanou vegetaci. Je nutné mít nastavenou výši sankcí natolik, aby se vyplatilo investovat do ochranných opatření, např. ochranné ploty či „strážce sjezdovky“, kteří dohlížejí, aby návštěvníci neopouštěli vyznačené sjezdovky. Takové opatření by se dalo zavést ve velkých skiareálech v turistických centrech (Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn, Jánské lázně).

Problém: Vstupy mimo cestu, nocování, rozdělování ohně, odpadky

- Povolit na určitých místech volné kempování s ohništi

Velmi kladné zkušenosti s tímto způsobem mají severské národní parky (obr. 6), kde zhruba po 10-20 km úsecích se nacházejí dřevěné chatky pro bivakování s místy pro povolená ohniště. V Krkonoších by se také dala vybrat místa pro takové chaty. Zmizela by problematika s ničením kleče nocujícími turisty, zvláště těmi, kteří přecházejí hory po hřebenech.

- Vybavit odpočívadla v blízkosti komunikací odpadkové koše nejlépe na tříděný odpad

Hlavním cílem toho opatření je zabránit poházeným odpadkům v okolí cest.

- Větší intenzita vzájemné komunikace s veřejností, více environmentální osvěty, snaha o měkký turismus

Vzájemnou komunikací je myšlen management, kdy většina rozhodnutí správy bude projednávána s místním obyvatelstvem, zástupci organizací, jenž mají na daném území zájem. Děti by se měly od dětství učit environmentální (obr. 3) a globální výchově a vytvořit si tím vztah k prostředí, v němž žijí, uvědomit si svoji zodpovědnost za naši planetu (obr. 5).

5 Diskuze

Dle Banaše (2006) patří propracovaný management návštěvnosti ke klíčovým předpokladům úspěšné a trvale udržitelné péče o chráněná území. Největší význam má tento management v horských oblastech, tyto oblasti jsou nejzranitelnějšími a zároveň nejnavštěvovanějšími lokalitami. Potřeba mimořádné a speciální ochrany pro tyto oblasti je jedním z hlavních výstupů jak *Berlínské deklarace*, tak i *Evropské charty pro trvale udržitelný cestovní ruch v chráněných oblastech*, která vytyčuje několik důležitých bodů: vyzdvihnout podporu ochrany přírody do lidského povědomí jako základní věc, respektovat potřeby ekosystémů, prohlubovat místní partnerství atd.

Potřeba neustále propracovanějšího managementu roste se stoupající návštěvností dosud relativně málo dotčených míst, se stoupající potřebou společnosti po „čiré přírodě“. Zvyšující negativní dopady na chráněná území Krkonoš jsou toho příkladem.

V práci je monitorována situace v 12 evropských národních parcích, včetně Krkonošského národního parku, který slouží jako výchozí subjekt, pro něj jsou navrhována další vhodná opatření vedoucí ke stabilizaci cestovního ruchu a turismu.

Banaš (2006) se zabýval monitoringem jednotlivých metod managementu cestovních aktivit v obecné rovině. Podle jeho výzkumů konkrétní způsob managementu turismu v jednotlivých národních parcích především závisí na stupni jejich ochrany, legislativních podmínkách ochrany přírody a historii daného území. Z těchto důvodů s přístupy mohou poměrně lišit. Podle poznatků a zjištění způsob managementu ovlivňují i další okolnosti jako vzdálenost parku od civilizace, jeho dostupnost, vybavení a počet služeb, stejně jako způsob života daného národa, způsob jeho myšlení a vnímání přírody. Pro názorné příklady výše zmíněných skutečností: mezi nejnavštěvovanější území bezesporu patří národní parky poblíž hustě zabydlených regionů, s dobrou infrastrukturou a vybaveností služeb jako je náš Krkonošský národní park. Naopak méně navštěvované jsou rozlehlé skandinávské parky. Se stupněm ochrany souvisí kategorizace parků dle UICN (International Union for Conservation of Nature), kde parky V. stupně turismus podporují a berou ho jako výraznou součást plánování, naopak parky kategorie II. managementu turismu nepřikládají výrazný

význam. Způsobem myšlení daného obyvatelstva se myslí jejich vztah k prostředí, jejich morální odpovědnost.

Krkonošský národní park se z těchto hledisek dá charakterizovat jako park V. kategorie IUCN, ležící poblíž hustě zabydlených regionů s jedinečnou přírodou, kvalitní infrastrukturou a zázemím. Tomu odpovídá výrazná návštěvnost. Nejvíce obdobnou charakteristiku má NP Cairngorms v Skotsku, přesto se jejich managementy velmi liší.

Mnoho zjištěných poznatků ze zpětně zaslaných vyplněných dotazníků má velmi kladný vliv na usměrnění turismu, ale přesto nejsou aplikovatelné na území Krkonoš právě z důvodů naší české legislativy ochrany přírody, struktury parku a všeobecným vnímáním přírody a jejích hodnot českým národem.

Nejradikálnějším managementem ochrany přírod by bylo „ponechání vlastnímu vývoji“ bez negativních disturbancí ze strany člověka. To samozřejmě v současné době s výjimkou asijských vysokohorských oblastí a hlubokomořských příkopů není realizovatelné (PRIMACK, 2001). Dokonce i zmíněné vysokohorské oblasti v centrální Asii jsou dotčeny lidskou činností, ať emisemi či globální změnou klimatu. Naopak na druhé straně stupnice by byl naprostý nezájem o národní park, nestanovení žádných pravidel a naprosté podřízení přírody potřebám člověka. Lidská společnost si za svou historii ochrany přírody prošla oběma extrémy a zkušenost ukázala, že oba tyto způsoby jsou naprosto nevhodné. Podřizování a znehodnocování prostředí by vedlo ke zhroucení globálního ekosystému a naopak neřízené ponechání přírody bez zásahu člověka. V současné době podle Primacka (2001) to také není možné z důvodu změny globálních podmínek v důsledku lidské činnosti. Jednoduše řečeno, co člověk zničil a poškodil, to si teď musí napravovat a chránit. Také zde zasahují sociální aspekty společnosti, která přes svou modernost a civilizovanost neustále potřebuje přírodu nejen k uspokojování materiálních statků, ale i k psychicko-zdravotní kondici.

Právě mezi těmito dvěma extrémy existuje celá škála zjištěných managementů ochrany přírody a opatření k usměrnění turismu a cestovního ruchu. Následující část diskuze bude proč některá opatření v KRNAPU nelze aplikovat, která naopak lze aplikovat, jak by se k nim stavěla správa, odhad, jak by se k nim postavila veřejnost a jaké pravděpodobné dopady by mohly mít.

Nejpřísnější legislativa ze zkoumaných parků se nachází ve Švýcarském národním parku. Ze zákona jsou zde zakázány veškeré zimní sporty, jízda na kole, kempování (včetně parkovišť), jízda na koni, vstup s psem a sběr plodů. Takto přísná opatření mohou fungovat díky poměrně malé rozloze národního parku. Alpský masiv pokrývá načnou část Švýcarska, přičemž v porovnání rozloh národní park zabírá jeho nepatrnou část. Ve zbytku Alp lidé mají velké možnosti turistických a rekreačních aktivit a nemusí proto do národního parku.

V Krkonošském národním parku by tento management nemohl fungovat jednak vzhledem k jeho velké rozloze a k jeho jedinečnosti. Vzácné subalpínské ekosystémy jinde na našem území nenalezneme a pokud je lidé chtějí vidět nemají žádný jiný substituent jako je to příkladu Švýcarského národního parku a jeho obdobném hornatém okolí. Stejně tak i zimní návštěvníci nikde na území republiky nenajdou lepší zimní turistickou infrastrukturu (vztaženo k počtu skiareálů vzhledem k rozloze území, délce sjezdovek, sněhovým podmínkám a množství doprovodné turistické infrastruktury – půjčovny sportovního vybavení, hotely, lyžařské školy pro dospělé i děti, atd.).

Další zajímavý management praktikuje národní park Cairngorms ve Skotsku. Jedním ze čtyř cílů založení parku je podporovat udržitelný ekonomický a sociální rozvoj oblasti. Správa aktivně podporuje a usměrňuje cestovní ruch, neboť je hlavním zdrojem příjmů do regionu. Banaš (2006) zjistil, že hlavním nástrojem cestovního ruchu je zde komunikace mezi místními partnery tzv. „Stakeholders“ a široká podpora veřejnosti. Ve správě pracuje menší počet lidí a veškeré problémy správa řeší s externími odborníky a lidmi z řad široké veřejnosti, kterých se daný problém týká. Návštěvníci parku se drží pravidel, které jsou uvedeny v příručce Scottish Outdoor Access Code. Říká jim, jak se chovat v přírodě, vysvětluje přijatelným způsobem legislativu a snaží se návštěvník vést k zodpovědnosti za své činy. Problémy s návštěvníky správa řeší pomocí místního fóra Cairngorms Local Outdoor Access Forum, složeným z místních lidí a odborníků, kteří se snaží přijít na to, jak danou problematiku vyřešit. Jedná se např. o kvalitnější vysvětlení proč se některé činnosti nemají dělat, zlepšení kvality infrastruktury či přímé debaty s návštěvníky.

Tento způsob by v České republice pravděpodobně neuspěl, ačkoliv je vysněným cílem mnoha ochránců přírody. V naší zemi stále není zohledněna stránka návštěvnického zážitku v území a stránka územního sociálního a ekonomického rozvoje

do takové míry jako je to běžné v západní Evropě (BANAŠ, 2006). Stále převládá tendence, co nejdůkladnější ochrany formou zákazů a sankcí. Turisté jsou zde bráni, jako „ti, co neustále ničí přírodu“. Plány péče příliš nepočítají s turistickým ruchem jako pozitivní složkou bilance aktivit na území parku. Na druhé straně mají důvod. Turisté na našem území mnohdy neoceňují bohatství přírody a jedou pouze „lovit zážitky“. Mnoho jich při svých aktivitách devastuje okolní prostředí, aniž by si uvědomovali, že to není správné. Domluva či vydání obdobné příručky, jak se chovat by pravděpodobně v naší zemi nemělo efekt. Ostatně ani místní lidé se o své okolí příliš nezajímají a spolupráce se správou by jim byla na obtíž. Nelze předpokládat, že se situace v následujících letech změní. Lze jen vychovávat novou generaci s úctou k prostředí v němž žijí, s morální odpovědností za své činy a poté bude možné předpokládat, že by tento management jednou mohl začít fungovat.

Je nepravděpodobné věřit, že lze ze dne na den změnit celkový přístup. Taková věc není možná, přesto lze zavést některá nová opatření do stávajícího managementu. Vysoká koncentrace turistů na zátěžových místech je problémem číslo jedna. Jedno z možných řešení by bylo zavést početní regulace na konkrétních lokalitách. Stejně tak jako zavedení vstupu do národního parků. Argumenty správy proti zní: velická rozloha parku s mnoha přístupy, málo prostředků pro zaměstnání výběrčích vstupného, nesouhlas návštěvníků parku. Pokud ale tento systém funguje v sousedních zemích, má budoucnost i u nás. Stejně jako se platí rekreační poplatky městu za pobyt mohly by se platit stejné poplatky za pobyt na území národního parku. Nebytovaní hosté by tento poplatek byli povinni zaplatit na konkrétních místech. Za neplacení by byli sankcionováni jako za porušení návštěvního řádu. Poplatek by zamezil přísunu návštěvníků, kteří pouze jedou na „výlet na hory a nemají zájem o vzácnou přírodu. Tento poznatek vychází z chování lidí na našem území, kteří mají ve zvyku zneužívat statky, které jsou zdarma, ovšem v případě placených si rozmyslí, zda jsou ochotni se jich vzdát či ne. Další z možných způsobů řešení je soustředění turistů na méně exponovaná místa. Dle Banaše (2006) chování návštěvníka zahrnuje krátkou procházku doplněnou o občerstvení a možnost koupě suvenýrů. Odpovídá to trojúhelníku: parkoviště-vrchol-restaurace. Stačí zatraktivnit místa v okolí parkovišť a lidé nebudou mít potřebu lézt na hřebeny. Příkladem této aplikace je výstavba naučných stezek i na z přírodovědecky méně zajímavých lokalitách.

Dalším řešeným problémem byl provoz sjezdového lyžování. Co se týče této problematiky správa národního parku má se současnou legislativou poměrně svázané ruce. Radikálním leč účinným prostředkem by byl zákaz výstavby sjezdovek bez souhlasu správy a zákaz rozšiřování stávajících sjezdovek bez souhlasu správy. Zákon 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny sice přikazuje mít k žádosti o povolení stavby vyjádření správy, ale konečné slovo nemá. Díky němu by se dalo zabránit nevhodnému a neusměrněnému rozšiřování těchto areálů, kácení dalších stromů a devastaci dalšího území parku. Ovšem bylo by nutné tuto změnu prosadit a to se neobejde bez protestů místních podnikatelů, kteří jedinečnou přírodu Krkonoš využívají ke svému zisku a vydělané peníze se žádným způsobem nepokoušejí navrátit do okolí (ústní sdělení Drahného). To, že je nutné řešit nejenom chování vlastníků vleků, ale i sjezdařů dokazuje stoupající agresivita jedinců a dopouštěných přestupků. Dle Drahného kvůli tomuto problému budou někteří zaměstnanci skiareálů ustanoveni stráží přírody a tím dojde k vyřešení pravomocí, kdy zaměstnanci nemají právo zasahovat.

Poslední řešenou problematikou byl vstup mimo cesty, volné nocování, rozdělávání ohně a odpadky. Tyto problémy nejvíce způsobují lidé přecházející hory napříč. Velmi dobré řešení spočívá ve výstavbě volně přístupných nocležen či ve vymezení určitých míst k táboření. Systém volně přístupných chat s ohništi po zhruba denních úsecích chůze existuje v mnoha dotazovaných parcích. Předchází nepovolenému táboření, kdy lidé mají potřebu ukrýt se co nejdál od cesty a poničí nejvíce vegetace. Tento systém znamená zkvalitnění služeb pro turisty i usnadnění práce pro samotné ochranáře. Správa to ovšem razantně odmítá s vysvětlením, že po horách je dostatek bud a penzionů, aby se každý mohl ubytovat kde chce. S tím ovšem opět nelze souhlasit kvůli dané mentalitě návštěvníků českých hor. Mnoho turistů odmítá platit za něco, co mohou mít zadarmo a mnohým v horských penzionech chybí onen kus romantiky a necivilizovanosti pro který se vydali na cestu do hor. Návrh zřízení odpadkových košů v okolí odpočívadel se taky setkává s tvrdým nesouhlasem správy. Jednak mnoho míst je nedostupných automobilem, tudíž svoz by byl nereálný a další věc je problematika peněz, jelikož za likvidaci odpadu se firmám musí platit. Odpadkové koše by ovšem předešly problémům odhazovaného odpadu po okolí cest a pak časově náročnému čištění. Instalovat by se daly na místa, kam se dá dostat autem či

v okolí lanovek a peníze na likvidaci by mohly jít z vybraného vstupného. Pravdu ovšem má správa v tom, že každý co si přinese by si měl i odnést.

Nikdo nechce zavírat Krkonoše pro pár badatelů a nepustit tam ani nohu, ale platné zákony respektovat musíme. Návštěvníky neuspokojí argument, že je to zakázané zákonem, ale musí se mu vysvětlit, proč se to do zákona dostalo a jaké škody to v přírodě způsobí (SKALKA, 2008). Většině problémů s návštěvníky lze předcházet větší intenzitou vzájemné komunikace, hledáním kompromisů. Ale toto bude možné až environmentální výchova a osvěta dospěje na takovou úroveň jako je tomu například v západních zemích. Je nutné neustále vzdělávat lidi v oblasti ochrany přírody a u dětí začít s touto výchovou co nejdříve. Pak máme naději, že nám vyrostе generace, která bude naplňovat principy trvale udržitelného turismu. Dojde tak k naplnění Vize Krkonoše 2050 - morálního závazku o vyrovnaném, stabilním a koordinovaném podnikání i harmonickém soužití člověka v souladu s přírodou Krkonošského národního parku.

6 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo pomocí dotazníkového šetření zjistit jaký management v oblasti turismu mají různé evropské národní parky horského charakteru.

Bylo zjištěno, že správy evropských národních parků používají nejrozličnější managementy od turistiku podporujícího a na turistice stavějícího managementu po management, v němž hraje hlavní roli ochrana přírody a veškeré rekreační aktivity jsou zde brány jako negativní vliv.

Na základě srovnání dopadů rekreačních a sportovních aktivit na území Krkonošského národního parku s obdobnou problematikou v cizině a na základě poznatků způsobů řešení této problematiky v cizině byla navržena některá vhodná opatření na stabilizaci cestovního ruchu, která mají v dotázaných parcích úspěch a je možné je implementovat do českých podmínek národního parku. Jedná se například o:

- početní regulaci turistů na určitých místech
- zavedení vstupného do národního parku,
- povolení volného táboření na určitých místech
- zákazu výstavby dalších skiareálů
- propagaci měkkého turistického ruchu

Vyplněné dotazníky a konkrétní návrhy vhodných opatření na realizaci byly předány správě Krkonošského národního parku. Dále si vyplněné dotazníky vyžádala správa Tatranského národního parku a správa německého národního parku Eifel. Všechny vyplněné dotazníky lze nalézt na přiloženém CD.

Seznam literatury

Anonymus 1(2008): Vlivy cestovního ruchu na geografické prostředí.

[http://www.env.cz/AIS/webpub.nsf/\\$pid/MZPKBFB5QR2S/\\$FILE/Vlivy_cestovniho_ruchu_na_geograficke_prostredi.doc](http://www.env.cz/AIS/webpub.nsf/$pid/MZPKBFB5QR2S/$FILE/Vlivy_cestovniho_ruchu_na_geograficke_prostredi.doc)

Anonymus 2 (2008): Udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

<http://www.mmr.cz/2-udrzitelny-rozvoj-cestovniho-ruchu>

Anonymus 3 (2008): Základní informace.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=category§ionid=10&id=64&Itemid=60

Anonymus 4 (2008): Klima.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=92&Itemid=46

Anonymus 5 (2008): Flora.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=93&Itemid=48

Anonymus 6 (2008): Fauna.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=94&Itemid=48

Anonymus 7 (2008): Základní fakta.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=101&Itemid=125

Anonymus 8 (2008): Co jsou to zóny.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=60

Anonymus 9 (2009): Historie vlivu člověka.

http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=95&Itemid=53

Banaš, M. (2006): Zpráva o projektu: „udržitelný turismu v evropských chráněných územích“, PF UP Olomouc

Barmitze, H., Elser, M.(2001): Der Grosse welt atlas. Munchem, Verlag Wolfram Kunth GmbH & Co KG

Bruntland, G. (1987): Our common future: The World Commission on Environment and Development. Oxford. Oxford University Press.

David, P., Soukup, V.(1996): Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Krkonoše-východ. Praha, Soukup & David

Doležal, T. (2000): Integrace principů udržitelného rozvoje do cestovního ruchu a turistiky, Závěrečná zprava výzkumného úkolu. Praha, CZP UK

Drahný, R (2002): Krkonošský národní park. Ochrana přírody 2002, roč.62, č.2, s.

Evropská charta pro udržitelný cestovní ruch v chráněných oblastech
[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPGKF8NU1LX](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPGKF8NU1LX)

Grazzini, G. (1991): National Parks of the world. New York, Crescent book

Jeník, J., et al.(1996): Biosferické rezervace České republiky: příroda a lidé pod záštitou UNESCO. Praha, Empora

Jeník, J. (2001) 2A5-Biodiverzita, udržitelný rozvoj horských oblastí.
http://www.czp.cuni.cz/projekty/sdcz/moduly/2A/2A5_zaver.htm

Kozubcová, J.(2002): Turistika v chráněných územích. Ochrana přírody, roč.62, č.5, s.

Miko, L., et al. (2003): Národní parky a chráněné krajinné oblasti české republiky. Praha, ASCO s.r.o.

Mourek, D. (2007): Cestovní ruch a životní prostředí.
<http://www.czp.cuni.cz/projekty/sdcz/moduly/3E/s01.pdf>

Národní strategie pro rozvoj venkova České republiky, MZe ČR

Nařízení vlády č. 165/1991 Sb. o zřízení Krkonošského národního parku a stanovení podmínek jeho ochrany

Nařízení vlády č. 41/1963 Sb. o zřízení Krkonošského národního parku

Petr, I.(2000): Italské Alpy: 1. část-východ. Ostrava, Mirago

Petr, I.(2000): Slovinské a chorvatské hory. Ostrava, Mirago

Petr, I.(2001): Italské Alpy: 2. část-západ. Ostrava, Moravo

Petr, I.(2002): Rakouské Alpy. Ostrava, Mirago

Petr, I.(2002): Švýcarské Alpy. Ostrava, Mirago

Petr, I.(2003): Hory Balkánu. Ostrava, Mirago

Petr, I.(2004): Francouzské hory. Ostrava, Mirago

Petr, I.(2006): Hory Španělska. Ostrava, Mirago

Podhorský, M. (2002): Liberecký kraj. Praha, Freyag & Bernát

Primack, R. (2001): Biologické principy ochrany přírody. Praha, Portál

Rubín, J., et al. (2003): Národní parky a chráněné krajinné oblasti. Praha, Olympia

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, MŽP 2005

Skalka, M. (2008): Hřích proti návštěvnímu řádu. Krkonoše-Jizerské hory , roč., č.1, s.17

Sýkora, B., et al. (1983): Krkonošský národní park. Praha, Státní zemědělské nakladatelství

The Berlin declaration on biological diversity and sustainable tourism, 2007

VaV/610/8/00- Stanovení aktuální návštěvnosti biosférické rezervace Krkonoše a její celoroční dynamiky, MŽP

Vyhláška č.1 Správy Krkonošského národního parku se sídlem ve Vrchlabí ze dne 15. února 1993

Vyhláška č. 1/2001 Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí ze dne 1. února 2001

Výroční zpráva České centrály cestovního ruchu-Czech Tourism, 2006

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 289/95 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů

Přílohy

Seznam obrázků

Obrázek 1: Zimní návštěvníci Pece pod Sněžkou (foto: autor)

Obrázek 2: Sjezdový areál Harrachov (foto: autor)

Obrázek 3: Infocentrum Urho Kekkonen

(<http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=5750>)

Obrázek 4: lanová dráha (foto: M. Banaš)

Obrázek 5: Upravené cesty v NP Skaftafell

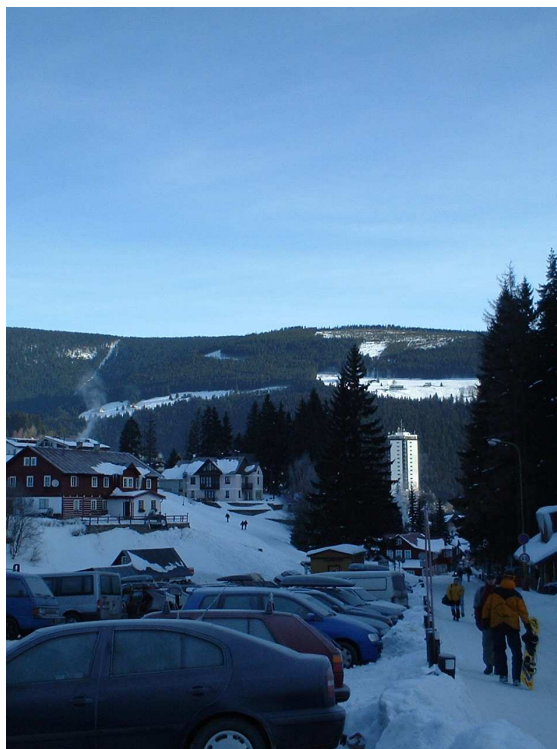
(<http://english.ust.is/Skaftafellnationalpark/Undirflokkur/album/62/mynd/3975/>)

Obrázek 6: Nocležna ve finském NP (foto: A. Jiroušek)

Seznam příloh

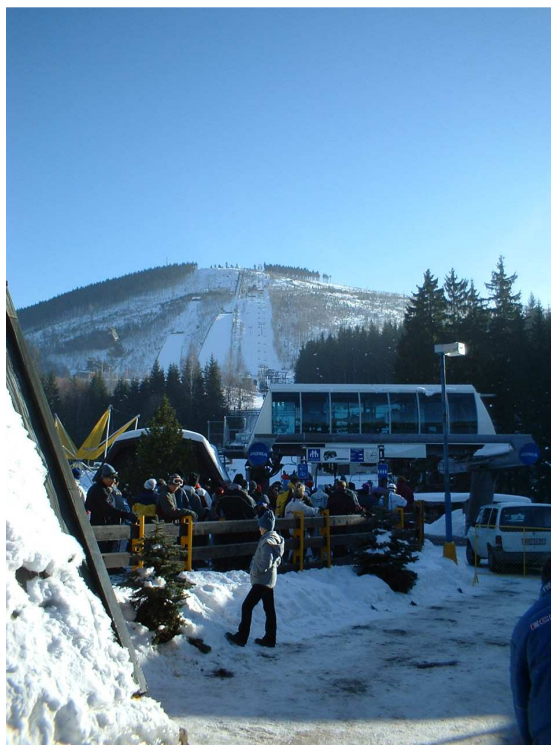
Příloha 1: Vyplněný dotazník z NP Cairngorms (Velká Británie)

Příloha 2: Vyplněný dotazník z Krkonošského NP (Česká republika)

Obrázek 1

Obrovské množství návštěvníků zatěžuje hory zejména v zimních víkendech, Pec pod Sněžkou

Obrázek 2

V přetěžovaných skiareálech se často tvoří dlouhé fronty, skiareál Medvědíň, Špindlerův Mlýn

Obrázek 3

Ukázka environmentální osvěty, návštěvnické centrum Urho Kekkonen

Obrázek 4

Lanová dráha v NP Cairngorms, turisté používající tento způsob dopravy nemají umožněn přístup na hřebenové cesty, zůstat smí na vyhlídkové plošině na konci lanovky

Obrázek 5

Ukázka zapojení místní mládeže do ochrany, stavba cest v NP Skaftafell, turisté se budou v budoucnu pohybovat po těchto chodníčcích a předejde s zbytečnému ničení vegetace

Obrázek 6

Jedna z volně dostupných chat ve finském národním parku

Příloha 1

The Cairngorms National Park was established in 2003 with the Cairngorms National Park Authority responsible to give leadership and co-ordination of the delivery of the Park aims which are to:

- Conserve and enhance the area's natural and cultural heritage;
- Promote sustainable use of the area's natural resources;
- Promote understanding and enjoyment of the Park's special qualities;
- Promote sustainable economic and social development of local communities.

General point:

- **Visit rate of NP per year:** Estimated 1.4 million visitors per year
- **Size of NP(km²):** 3,800sq km
- **How many people work here:** Estimated 16,000 people live in the Park
- **Division into zones and their size:** 39% of the Park is identified as a designated protected site (more information in State of the Park Report page20 available on our website at www.cairngorms.co.uk)
- **How many paths lies in NP(fill in table in km)**

	Total	1.zone	2.zone	3.zone	4.zone
Cross country ski	There are a number of promoted routes in Glenmore, Slochd length information is not available				
Downhill ski	There are 3 downhill ski areas at Cairngorm Mountain, The Lecht and Glenshee- specific length is not available				
Cycling	330.2 KM				
hiking	934.72 KM				
Water	There are 18 graded rivers in the park that are used by kayakers and canoeists information on there length is unavailable. There is 20KM ² of standing water available for canoeists				
Roads	(see page 108 in the State of the Park report)				
climbing	There are no bolted routes in the NP area				

Economical point:

- **How much money receive NP from travel industry:**
- **How is this money used(repairing paths, payment of environmentalist):**
- **How many percent it is from budget of NP :**

In 2005, tourism contributed an estimated £134 million to the economy of the Cairngorms National Park. Some individual businesses and organisations invest visitor income, e.g. car parking charges, into environmental projects, footpath repair, information provision etc., but the CNPA has no data on this at present. The CNPA does not itself run any visitor facilities and hence receives no income directly from visitors.

Skiing centres:

- **Is there any limitations for the owners of ski lifts(ban using ski lift in some season., responsibility for closer environment, ban using technical snow):**
- **How much money receives NP from ski oriented activities:**
- **Which skiers and owners activity is fined by environmentalists:**
- **Classes of penalties:**
- **Another problems with ski movement and how you solve it:**

There are three ski-areas within the National Park and as with any development proposals, plans for building new or replacement ski lifts would require planning permission from the National Park Authority. It is difficult to estimate the income generated by the ski operators as this varies considerably year on year depending on the snow fall levels and conditions. There are no penalties imposed by environmentalists, however, a newly built funicular railway has restrictions as to what level of access

visitors can enjoy. If you would like more can I suggest you visit www.cairngormmountain.co.uk which is the largest ski resort in the Park and the biggest all year round visitor attraction as well.

Cycling:

- **What are the conditions you offer to cyclists (type of roads, bicycle stands, resting places..)**
- **Another problems with cycle movement and how you solve it:**
- **Classes of penalties:** "

Cycling like all other forms on non-motorised outdoor access (i.e. walking, kayaking, canoeing, horse riding, skiing, climbing) is governed by the Land Reform (Scotland) Act 2003 which gives those doing these activities a right of access to most land in the Park, providing they do so responsibly and protect peoples privacy and right to work on the land. Cyclists must follow the Scottish Outdoor Access Code; this code is the basis for dealing with problems. It is very unlikely that any form of criminal prosecution would be used to deal with cycle movement problems; a better solution would be to use the Code, negotiation and practical path building options. To help us with this we have a Cairngorms Local Outdoor Access Forum, who advise us on matters such as this. There are no penalties.

Traffic:

- **Which constrains you have for cars to enter to NP:**
- **Do you have a law that owner of object in every zone can use car to get to his area?**
- **Another problems with cycle movement and how you solve it:**
- **Classes of penalties:** *There are no restrictions on cars entering the National Park.*

Hiking:

- **Do you have any constrains to enter some hiking paths (for the reason of nesting of endangered birds...):** *Hiking like all other forms on non-motorised outdoor access (i.e. walking, kayaking, canoeing, horse riding, skiing, climbing) is governed by the Land Reform (Scotland) Act 2003 which gives those doing these activities a right of access to most land in the Park, providing they do so responsibly and protect peoples privacy and right to work on the land. Hikers must follow the Scottish Outdoor Access Code; the Code clearly states that Hikers should avoid causing disturbance to nesting birds.*
- **Is there any equipment for hikers crossing the park(free chalet for sleeping, official camps in protected area, rubbish bins):** *In the remote parts of the Park there are Bothies – see www.mountainbothies.org.uk*
- **Another problems with hikers movement and how you solve it:** *Like cyclists problems are dealt with by the Code and advice from the Forum*
- **Worth of penalties:** *There are no penalties*

Water sports:

- **Is there river boating allowed rivers:** *Again like hiking and cycling canoeing and kayaking a right providing it is done responsibly so all of the rivers in the Park are available for use.*
- **Are there camps beside the rivers:** *There are no formal camping areas directly next to the rivers but people can camp for 1 or 2 nights providing they do so responsibly*
- **Another problems with water sportsmen(canoers, kayakers) movement and how you solve it:** *Again the Code and advice from the Forum would be the way to deal with this.*
- **Classes of penalties:** *There are no penalties*

Climbing:

- **Is there allowed climbing:** *There are a number of areas in the Park where climbing is popular like above it is managed by the Code.*
- **Is there allowed use of magnesium, talc climbing support:** *Yes but climbers are encouraged not to use it to much*
- **Another problems with climbers movement and how you solve it:** *With the Code and advice from the Forum*
- **Classes of penalties** *There are no penalties*

Another:

- **Is there allowed extensive, intensive or ecological agriculture:** *Yes*
- **Is there allowed collecting forest fruit:** *Yes*
- **Is there intensive breeds of animals(game preserves):** *Yes*
Is there allowed fishing and hunting of animals: *Yes*

Příloha 2

Všeobecná hlediska:

- **Počet návštěvníků NP ročně:** 5-6ml ročně
- **Velikost NPv km²:** 54.969 ha
- **Kolik lidí zde pracuje:** +,- 350
- **Zonace území a velikost jednotlivých zo*:**

Národní park:	I. zóna NP	II. zóna NP	III. zóna NP	ochranné pásmo NP	CELKEM NP
okres Trutnov	3.590 ha	2.428 ha	18.662 ha	10.682 ha	35.362 ha
okres Semily	913 ha	988 ha	9.676 ha	7.855 ha	19.432 ha
okres Jablonec n.N.	0 ha	0 ha	70 ha	105 ha	175 ha
CELKEM	4.503 ha	3.416 ha	28.408 ha	18.642 ha	54.969 ha

- **Kolik kilometrů cest se nachází na území NP(celkem km, a poté kolik km z toho je v jednotlivých zonach)**

	Celkem	1.zona	2.zona	3.zona	4.zona
Běžeckých	146km				
Sjezdových					
Cyklistických	403km				
Pěších	800km				
Vodáckých					
Silničních					
Horolezeckých					

Ekonomické hledisko:

- **Kolik peněz plyne NP z cestovního ruchu:** máme příjmy z provozu informačních středisek (prodej suvenýrů, pohledů, map), máme příjmy z provozu autokempu, část peněz se vybere na poplatcích za vjezd do NP
- **Jak jsou tyto peníze využity:** zpětně investovány do naší činnosti, do rozvoje regionu
- **Kolik procent tvoří z rozpočtu příjmu NP:** ? určitě to jsou spíše promile než procenta

Lyžařská centra:

- **Jaká omezení platí pro provozovatele vleků(zákazy provozu v určité období, starost o okolí, zákaz používání technického sněhu atd.):** musí se řídit zákony, ve vztahu k ochraně přírody to je zákon č. 114/92 Sb., zasněžování není povoleno používat v 1. zóně
- **Kolik peněz plyne z lyžařského ruchu správě:** něco málo z pronájmu pozemků
- **Za co mohou být pokutováni lyžaři a vlekaři:** za jakékoliv prohřešky proti zákonům
- **Výše těchto pokut:** různá v závislosti na závažnosti přestupku, jejich rozsah je dán zákonem, bloková pokuta do 1000,-Kč na místě, ve právním řízení částka jde do desítek až stovek tisíc korun, opět podle toho jestli to je fyzická/právní osoba
- **Další problémy s lyžaři a jakým způsobem je řešíte:** 1. neukáznutí návštěvníci, 2. rozpínavost lyžařských středisek do NP,

Cyklistika:

- **Jaké jsou podmínky pro cyklisty ve vašem NP(typy cest, stojany na kola, odpočívadla atd.):** podmínky vymezuje zákon, cyklisté mohou pouze tam, kam je to výslovně dovoleno. To je rozdíl oproti ostatními (nechráněnému) území, kde můžeš jezdit, kde se ti líbí. Síť cyklostezek je hustá, dobře značená, na některých místech je i infrastruktura (stojany), odpočívadla jsou shodná s místy pro pěší

- **Problémy cyklistů a jakým způsobem je řešíte:** neukázněnost, neochota respektovat omezení, kolize s pěšími,
- **Výše pokut za porušení pravidel v této oblasti:** různá v závislosti na závažnosti přestupku, jejich rozsah je dán zákonem, bloková pokuta do 1000,-Kč na místě, ve právním řízení částka jde do desítek až stovek tisíc korun, opět podle toho jestli to je fyzická/právnícká osoba

Automobilismus:

- **Jaká omezení platí pro vjezd do NP:** dáno zákonem, kdo na území NP nemá co dělat z moci úřední (policie, Správa KRNP, vědecký výzkum...) nebo z titulu majitele/nájemce (hotely..), tak tam nemá co dělat
- **Smí majitel objektu v jakékoliv zóně se ke svému pozemku dostat autem:** to je ústavou zaručené právo. Otázkou zůstává kolika auty se tam může dostávat a po jaké trase, to je věcí jednání a rezultat stanovujeme my, resp. MŽP
- **Jiné problémy a jakým způsobem je řešíte:** nepovolené vjezdy do NP, kempování mimo kempy
- **Výše pokut za porušení pravidel v této oblasti:** různá v závislosti na závažnosti přestupku, jejich rozsah je dán zákonem, bloková pokuta do 1000,-Kč na místě, ve právním řízení částka jde do desítek až stovek tisíc korun, opět podle toho jestli to je fyzická/právnícká osoba

Turistika:

- **Máte omezení pro vstup na některé turistické cesty:** ano, viz zimní tyčované cesty, které nejsou přístupné v létě,
- **Jak je řešen problém s turisty přecházejícími NP(volně přístupné nocovatelný po denních úsecích chůze, dostatek chat s nízkými cenami pro přespání, povolená tábořiště na hřebenech, odpadkové koše):** po horách je dostatek bud/penzionu, aby se každý mohl ubytovat podle svého gusta, tak kde chce, volné nocležárny na horách nejsou, kempování/bivakování povoleno není, tábořiště zřízena nejsou, pouze oficiální kempy ve městech, odpadkové koše v NP nejsou protože kdo si co přinese, má si také odnést, problematika svozů případného dopadu z těchto košů je neřešitelná, navazuje problematika peněz, protože i za likvidaci se firmám platí, proč bychom to tedy měli platit my, když jsme ten odpad nevyprodukovali?
- **Jiné problémy s turisty a jakým způsobem je řešíte:** opět neukázněnost, vstup mimo značené cesty v 1. a 2. zóně
- **Výše pokut:** různá v závislosti na závažnosti přestupku, jejich rozsah je dán zákonem, bloková pokuta do 1000,-Kč na místě, ve právním řízení částka jde do desítek až stovek tisíc korun, opět podle toho jestli to je fyzická/právnícká osoba

Vodní sporty:

- **Je zde povoleno sjíždět řeky:** ano, pro jarním tání na tzv. tavné vodě, na Labi od přehrady ve Špindlerově Mlýně na Studené koleno, na Jizeře od Mýta do Vilémova
- **Je zde dostatek tábořišť:** viz výše, pouze autokempy
- **Výše pokut za porušení pravidel v této oblasti:** různá v závislosti na závažnosti přestupku, jejich rozsah je dán zákonem, bloková pokuta do 1000,-Kč na místě, ve právním řízení částka jde do desítek až stovek tisíc korun, opět podle toho jestli to je fyzická/právnícká osoba

Horolezectví:

- **Je povoleno na území NP horolezectví:** ano, na asi 5 vyhrazených místech, ale KRNP není „skalní“ park, není zde mnoho lezeckých terénů
- **Je povoleno užívání magnesie:** myslím, že není zakázáno
- **Výše pokut za porušení pravidel v této oblasti:** různá v závislosti na závažnosti přestupku, jejich rozsah je dán zákonem, bloková pokuta do 1000,-Kč na místě, ve právním řízení částka jde do desítek až stovek tisíc korun, opět podle toho jestli to je fyzická/právnícká osoba

Ostatní:

- **Je na území povoleno extenzivní, intenzivní či ekologické zemědělství:** ano
- **Je povolen sběr lesních plodů:** ano
- **Jsou zde intenzivní chovy zvířat(obory):** ne
- **Používá se v zimě chemický posyp cest:** ze zákona ne, ale jsou Vládou ČR uděleny výjimky na 3 úsecích

